ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλλ. σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ'. Ὀλυμπιάδος,
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΟΓΔΟΟΣ

1889

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩν ΑΡΙΘ.

ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ 6. — ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡΑΧΜΑΣ 8.

ΑΘΗΝΗΣΙ
ΕΚΔΟΤΑΙ
Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΕΝ ΤΗι ΟΔΩι ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ ΑΡΙΘ. 12 ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΣΤΑΔΙΟΥ

Ἀριθ. 711 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΔ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΒ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12. Ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.-Γραφεῖον Διευθ. Ὁδ. Παρθεναγωγείου 14. | 15 Αὐγούστου 1889.

ΜΑΡΙΑ Η ΠΕΝΤΑΓΙΩΤΙΣΣΑ

Στὸ Σέλωνα σφάζουν τραγιὰ — Μαρία Πενταγιώτισσα!
καὶ 'ς τὸ Χρισσὸ κριάρια—μαρὴ Δασκαλοπούλα!
Καὶ 'ς τῆς Μαρίας τὴν ποδιὰ—Μαρία Πενταγιώτισσα!
σφάζονται παλληκάρια — μαρὴ Δασκαλοπούλα!

Δὲν ὑπάρχει καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα χωρίον ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ μὴ ἀκούωνται συχνάκις οἱ στίχοι οὗτοι· καὶ δὲν εὑρίσκεται ἕλλην καὶ τῶν μᾶλλον ἀγεύστων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Μούσης, ὁ ὁποῖος νὰ μὴν ἐτραγούδησε κατὰ τὰς εὐθύμους ὥρας του τὴν ἰδανικὴν σχεδὸν Μαρίαν τὴν Πεταγιώτισσαν. Κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν χωρίων τὸ ὡραῖον δίστιχον εἴτε ἐκφραζόμενον διὰ τῶν βαρέων κτύπων τοῦ τυμπάνου, εἴτε ἀναλυόμενον εἰς ἐντόνους καὶ τρεμουλιαστοὺς τόνους τῆς φλογέρας, εἴτε ψαλλόμενον διὰ τῆς γλυκείας φωνῆς τῶν παρθένων ῥυθμίζει εἰς χορὸν τὰ πτερωτὰ βήματα τῶν παλληκαρίων, φαιδρύνει τὰ πρόσωπα τῶν λυγερῶν καὶ διαχύνει ἐφ' ὅλων τῶν παρευρισκομένων ἐκεῖ εὐθυμίαν καὶ χαράν. Ἐν τῇ θορυβώδει δὲ τοῦ χοροῦ ἐξάψει τὰ παλληκάρια προσπαθοῦσι νὰ φαντασθῶσι τὴν ἔξοχον καλλονὴν τὴν ὁποίαν βεβαίως εἶχεν ἡ Μαρία διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ τοιούτους στίχους, αἱ λυγεραὶ ζηλεύουσι καὶ εὔχονται ν' ἀποκτήσωσιν αὐτὴν καὶ οἱ γέροντες, κινοῦντες τὴν κεφαλήν, οἰκτείρουσι τοὺς πατέρας τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων νέων, ὅσων τὸ αἷμα ἐκοκκίνισε τὴν ποδιὰ τῆς λυγερῆς χωρὶς ὅμως καὶ νὰ καταρίνωσιν αὐτήν, ὅπως οἱ δημαγέροντες τῆς Τρῳάδος πρὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς καλλονῆς τῆς Ἑλένης ἐλησμόνουν τὰ παθήματα τῆς πόλεως καὶ τῶν τέκνων των.

Μόνον οἱ συμπατριῶται τῆς Μαρίας δὲν ἔχουν τὴν αὐτὴν γνώμην. Τὰ παλληκάρια τοῦ χωρίου της, μεθ' ὅλην τὴν λατρείαν καὶ τὸν σεβασμὸν τὸν ὁποῖον τρέφει πρὸς τὴν καλλονὴν ἡ νεότης, δὲν εὔχονται ν' ἀποκτήσωσι τοιαύτην τινὰ σύζυγον ἢ ἀδελφήν· αἱ λυγεραὶ δὲν ἀκούουν τὸ ὄνομά της χωρὶς νὰ κοκκινίσωσι καὶ οἱ γέροντες δὲν ὁμιλοῦν περὶ αὐτῆς εἰμὴ μετὰ περιφρονήσεως ἂν ὄχι μετὰ κατάρας. Τὸ χαριτωμένον δίστιχον προξενεῖ ὅλως ἀντίθετον ἢ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἐντύπωσιν ἐκεῖ καὶ δὲν ψάλλεται ὡς θυμίαμα προσφερόμενον ἀπὸ μυρίους λατρευτὰς εἰς ἀνέσπερον καλλονήν, ἀλλ' ἵνα κατακρίνῃ τὰς πράξεις μιᾶς θνητῆς ὑπάρξεως. Ἐν τῇ ἀγροίκῳ καὶ ἀξέστῳ αὐτοῦ καταστάσει ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖ δὲν αἴρεται ὑπεράνω τῆς πραγματικότητος, δὲν ἀνευρεύνᾳ εἰς τὰ ὕψη διὰ τῆς φαντασίας ν' ἀνεύρῃ ἰδανικόν τινα καὶ ἔξοχον τύπον, ἀλλὰ κατέρχεται ταπεινώτατα εἰς τὰ ἁπλᾶ φοβερὰ συμβάντα τὰ ὁποῖα ἀντελήφθη ὁ νοῦς καὶ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί του. Κρίνων δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἀτομικότητι, τῇ ἀγνῇ καὶ φιλοθρήσκῳ καὶ σοβαρᾷ ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ἐκτυλίξει, τὸν βίον τῆς Μαρίας δὲν ἀφῆκε τὴν καρδίαν του νὰ κατανυγῇ πρὸ τῆς ἐξόχου δυνάμεως καὶ πλαστικότητος τοῦ διστίχου ἀλλ' ἀντιτάσσει τὴν ἱερὰν καὶ ἀκράδαντον πεποίθησίν του ὡς συζύγου, ὡς πατρὸς καὶ ὡς ἀδελφοῦ.

*

Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἡ Μαρία ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῶν γυναικείων ἐκείνων χαρακτήρων τοὺς ὁποίους ἡ φύσις προορίζει διὰ τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀνθρώπων, ὁπωσδήποτε καὶ ἂν φερθῶσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Οἱ Πενταγιοὶ ἡ μικρὰ πατρίς της ἔγεινεν ἐπί τινα καιρὸν ὁ τόπος ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξετυλίχθη ἓν τῶν πολυπλόκων καὶ φοβερῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα μόνον ἐξημμένη φαντασία μυθυστοριογράφου ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ. Διότι ἐν τῷ γεγονότι τούτῳ οὐδὲν ἐλλείπει· οὐδὲ ὁ πρόλογος, οὐδὲ ἡ δέσις, οὐδὲ ἡ λύσις· ἡ κατάπληξις, ὁ τρόμος, ἡ φρίκη, τὸ μῖσος, ἡ καταφρόνησις καὶ ἡ χλεύη ὁλοκλήρου κοινωνίας ἐπέρχονται ταχύτατα τὸ ἓν ἐπὶ τὸ ἄλλο ὡς ἄλυσις κακῶν· καὶ ἡ γυναικεία δύναμις φαίνεται ἐφ' ὅλων τούτων δεσπόζουσα, ἐπιβλητικὴ μὲ μίαν ἀδίστακτον ὑψηλοφροσύνην ὡσεὶ θεότητος.

Οἱ Πενταγιοὶ εἶνε μικρὸν χωρίον τοῦ δήμου ὀρθούμενον ἐπὶ τῆς κατωφεραίας ὑψηλοῦ βουνοῦ. Κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ τὴν ἐπανάστασιν χρόνους ἔζη ἐκεῖ ὁ Δασκαλόπουλος, σεβαστὸς καὶ τίμιος ἀνήρ, πλούσιος κάπως καὶ προέχων ἐν τῷ τόπῳ. Ὁ Δασκαλόπουλος εἶχε υἱὸν Ἀθανάσιον καὶ θυγατέρας τὴν Ἑλένην καὶ τὴν Μαρίαν τὴν ἡρωΐδα ἡμῶν.

Ἡ Μαρία ἀπὸ μικρὴ ἤρχισε νὰ δεικνύῃ σημεῖα ζωηρᾶς καὶ ἀνυποτάκτου καλλονῆς· ἐγένετο δὲ πρὸ πάντων ὀνομαστὴ καθ' ὅλην τὴν κωμόπολιν διὰ τοὺς ὀφθαλμούς της, τοὺς μεγάλους κρασογαλάνους ὀφθαλμούς της, οἱ ὁποῖοι ἐτόξευον εἰς τὸν ἀτενίζοντα αὐτοὺς ῥεῦμά τι θαμβοῦν καὶ μαγεῦον ὡσεὶ ὀφθαλμοὶ Γοργόνος. Αὐτὸς ὁ πατήρ της, οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ ὑποστῇ τὸ ῥεῦμα τοῦτο. Πολλάκις τὴν ἐκάλει ἐνώπιόν του ἵνα τὴν ἐπιπλήξῃ διὰ τὰ παιδικά της ἁμαρτήματα ἐν αὐστηρᾷ καὶ ὠργισμένῃ στάσει· μόλις ὅμως ἡ Μαρία ὕψωνε τὸ βλέμμα πρὸς αὐτὸν ν' ἀπολογηθῇ, οὗτος ἀπέβαλλεν εὐθὺς τὴν αὐστηρότητά του, ἐδειλία, θαρρεῖς, ἐφρικία ὡς ἔνοχος καὶ ἐν σπουδῇ ἀπέστρεφε τοὺς ὀφθαλμοὺς ψιθυρίζων:

—Νὰ χαθῇς, παληοκόριτσο, μὴ μὲ θωρεῖς ἔτσι.

Ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Μαρίας ἤρχισαν νὰ συμπληρῶνται καὶ δι' ἄλλων χαρίτων. Ἡ φύσις ἡ μεγάλη αὕτη καὶ ἀκριβὴς καλλιτέχνις ἐγνώριζεν ὅτι τὰ πολυτελῆ ἐκεῖνα καὶ σαπφείρινα πετράδια θ' ἀνεδείκνυντο λαμπρότερα τιθέμενα ἐντὸς ὡραίας θήκης καὶ ἐκάλυνεν ἀφθόνως τὸ μελαχρινὸν καὶ ὀλίγον ἐπίμηκες πρόσωπόν της, διέγραφεν ἐκφραστικωτάτας γραμμὰς ἐπ' αὐτοῦ ἐχάραττε καμαρωτὸς καμαρωτὰς τὰς πλουσίας ὀφρῦς, ἀνεδάσυνε τὸ μεσόφρυον, ἐπλούτιζε διὰ μαυροτάτων καὶ ἀφθόνων βοστρύχων τὴν κόμην, ἔχυνεν ὡς εἰς Φειδίου τύπον τὸν τράχηλον, κατεστρογγύλου τοὺς βραχίονας, ἐσμίλευεν ἐν ἀκριβεῖ ἁρμονίᾳ τὸν κορμόν, περιέσφιγγε τὴν ὀσφὺν καὶ κατέχεεν ἐφ' ὅλου τοῦ σώματος τῆς γυναικὸς πλαστικότητα καὶ χάριν τοιαύτην, ὥστε νὰ ὑποφαίνεται καὶ μ' ὅλον τὸν σκληρὸν καὶ ἀκαλλώπιστον ὄγκον τῆς ἐγχωρίου ἐνδυμασίας της.

Καὶ τὰ παλληκάρια τοῦ χωρίου ἤρχισαν νὰ δαιμονίζωνται δι' αὐτήν. Ὁ δρόμος ἀπὸ τὸν ὁποῖον θὰ διήρχετο ἡ Μαρία διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν βρύσιν θὰ ἦτο πάντοτε κατειλημμένος ἀπὸ τοὺς νέους ἐραστάς, τὸ μέρος ὅπου ἔκειτο ὁ οἰκίσκος της θ' ἀντήχει νύκτα καὶ ἡμέραν ἀπὸ περιπαθῆ τραγούδια τόσων πονεμένων καρδιῶν, ὅσας ἔτρωσε τὸ βλέμμα της· τὰς Κυριακὰς δὲ ὅτε ὁ χορὸς συνεκάλει τοὺς χωρικοὺς εἰς τ' ἀλώνια ὄχι ἕνας ἀλλ' ὅλοι ὁμοφώνως οἱ νέοι θὰ ἐδέοντο εἰς τὸν Θεόν, ἐν τῷ δημοτικῷ ᾄσματι τῆς Ζερβοπούλας, νὰ ἐπιάνοντο εἰς τῆς Μαρίας τὸ χέρι. Ἐν τῇ περιωρισμένῃ δ' ἐκείνῃ κοινωνίᾳ, μεταξὺ τῶν αὐστηρῶν ἐκείνων ψυχῶν, ὅπου ἁπλῶς νὰ προσατενίσῃ τις τὴν γυναῖκα ἢ τὴν ἀδελφὴν ἄλλου ἐθεωρεῖτο παράπτωμα ἀσυγχώρητον, ἤδη ἐπεπόλαζεν αὐθάδεια· καὶ ἕνας ἀκατάσχετος ὀργασμός, ὡσεὶ ἡ καλλονὴ τῆς λυγερῆς ἐκείνης, ἦλθε νὰ καταρρίψῃ τὰς προλήψεις, νὰ καταπατήσῃ τὰς ἁγίας παραδόσεις, νὰ διαφθείρῃ τὰς ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ οἰκογενείας ἀνετεθραμμένας ἐκείνας ψυχὰς καὶ ν' ἀναστηλώσῃ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αἰώνων ὅλων αὐστηρᾶς διαίτης πανίσχυρον τὴν γυναικείαν σάρκα.

Ἤδη ἡ μήτηρ τῆς Μαρίας ἀπέθανεν· ἀπέθανε δὲ μετὰ ἓξ μῆνας καὶ ὁ πατήρ της. Οὕτω διὰ μιᾶς ἐχαλαρώθησαν οἱ δεσμοὶ οἱ συγκρατοῦντες τόσον καλῶς ἐν τοῖς χωρίοις τὰς νεάνιδας εἰς τὴν παρθένον ὅλως καὶ ἄμεμπτον αὐτῶν καρδίαν. Ὁ Ἀθανάσης ἀπὸ νυκτὸς εἰς νύκτα ἤρχετο ἐν τῷ οἴκῳ, τὴν ἡμέραν ὅλην κατατρίβων ἐν τῇ ἐξοχῇ πρὸς ἐπιμέλειαν τῆς πατρικῆς περιουσίας, ἡ δὲ Ἑλένη ἂν καὶ μεγαλειτέρα ἦτο ὅλως ἀκατάλληλος νὰ ἐπιβληθῇ καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ σέβας εἰς τὴν ἀδελφήν της. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἠδύνατο, καὶ ἂν διὰ τῆς παρουσίας της συνεῖχε κἄπως τὰ αὐθάδη βλέμματα καὶ τοὺς λόγους τῶν παλληκαρίων καὶ περιώριζε δι' ἀγρύπνου ἐπιβλέψεως τὴν ὁρμητικὴν καὶ κούφην τῆς Μαρίας ψυχὴν πάλιν δὲν θὰ ἐπήρκει, διότι μετ' ὀλίγον ἡ Ἑλένη ἠναγκάσθη νὰπομακρυνθῇ ὑπανδρευθεῖσα εἰς ἓν χωρίον τῆς Ναυπακτίας.

Οὕτω ἡ Μαρία ἔμεινε μόνη κυρία τῆς οἰκίας, τῆς καλλονῆς καὶ τῆς καρδίας της. Καὶ τὰ παλληκάρια ἤρχισαν ἀφόβως πλέον τὰς ἐρωτικάς των ἐπιθέσεις, τοὺς λόγους, τὰ χαμογέλοια, τὰ περιπαθῆ βλέμματα καὶ τὰ τραγούδια. Καὶ ἡ λυγερὴ τῆς ὁποίας ἡ φύσις, ἰσχυρὰ καὶ βιαία ὅσον καὶ ἡ καλλονή της, ὑπερεθέρμαινε τὴν σπαργῶσαν ἐκείνην σάρκα μέσῳ τῆς γενικῆς περὶ ζ διεγέρσεως, μέσῳ τῆς τόσης περιπαθοῦς νεότητος ἥτις τὴν κατεπλημμύρει, ἐλευθέρα δὲ συγχρόνως ἀπὸ πάσης αὐστηρᾶς ἐπιβλέψεως, παρεδόθη ἐλαφρά, τρελλή— δύναται κανεὶς νὰ εἴπῃ — εἰς τὸν ἐκλεκτὸν τῆς καρδίας της, τὸν Τουρκάκην.

*

Ὁ Τουρκάκης ἦτο νέος μὲ μικρὰν περιουσίαν καὶ ἔκαμνε πολὺν ἐντύπωσιν ὡς ὑποψήφιος γαμβρός. Πολλαὶ λυγεραὶ τὸν ἐκαμάρωνον διὰ σύζυγον καὶ μία τούτων ἡ Τασούλα, ἐξαδέλφη τῆς Μαρίας. Καὶ ὅτε ἡ λυγερὴ παρασυρομένη ὑπὸ τοῦ πάθους της ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν ἐξαδέλφην της περιχαρὴς τὰς σχέσεις καὶ τὸν μετ' ὀλίγον γάμον της μετὰ τοῦ Τουρκάκη, αὕτη ἐξεμάνη καὶ ὡρκίσθη νὰ ἐμποδίσῃ δι' ὅλων της τῶν μέσων τὸ συνοικέσιον. Καὶ ἐπειδὴ ἄλλον τρόπον καταλληλότερον δὲν εἶχεν ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν Ἀθανάσην, τὸν ἀδελφὸν τῆς Μαρίας, τὴν μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ Τουρκάκη σχέσιν.

Ὁ Ἀθανάσης ἦτο ἁπλοῦς νεανίας καὶ καθόλου δὲν ἤθελε νὰ παραδεχθῇ ὅτι ὁ Τουρκάκης, μὲ τὸν ὁποῖον συνεδέετο διὰ στενῆς φιλίας, ἠδύνατο νὰ τῷ ἐπιβουλευθῇ τὴν τιμήν. Ἡ Τασούλα ὅμως ἐπέμενε καταγγέλλουσα πολλὰς ὡρισμένας παρεκτροπὰς τῆς Μαρίας καὶ τοῦ Τουρκάκη καὶ ὁ Ἀθανάσης ἐπείσθη νὰ παραμονεύσῃ μόνος του καὶ βεβαιωθῇ. Οὕτω προφασισθεὶς μίαν ἡμέραν ὅτι ἀνεχώρει δι' ἄλλο χωρίον ἐπέστρεψε κρυφίως καὶ ἐκρύβη ἄνω τῆς ὀροφῆς τῆς οἰκίας, τὴν ὁποίαν οἱ χωρικοὶ μεταχειρίζονται ὡς ἀποθήκην σιτηρῶν καὶ ἄλλων οἰκιακῶν εἰδῶν.

Ὁ Ἀθανάσης δὲν ἐπερίμενε καὶ πολύ ἐκεῖ. Ἡ Μαρία ἀνύποπτος ἐκάλεσεν εὐθὺς τὸν Τουρκάκην εἰς τὴν οἰκίαν της καὶ ὁ νεανίας ἔλαβε τρανωτάτην ἀπόδειξιν τῆς ἐλαφροτήτος τῆς ἀδελφῆς του καὶ τῆς προδοσίας τοῦ φίλου του. Ἔκφρων δ' ἐξ ὀργῆς ἐπήδησε κάτω καὶ ἐπέπεσε κατὰ τοῦ Τουρκάκη. Ἡ Μαρία ἔμεινεν ἀκίνητος τὸ κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς ἀπροσδοκήτου παρουσίας τοῦ ἀδελφοῦ της· πλὴν συνελθοῦσα ἔπειτα καὶ ἰδοῦσα κινδυνεύοντα τὸν ἐραστήν της ἔδραμε πρὸς ὑπερασπισίν του. Ὁ Ἀθανάσης τότε ἐξαφθεὶς ἐκ τῆς πράξεως αὐτῆς ἔτι περισσότερον καὶ ἔχων ν' ἀντιπαλαίσῃ πρὸς δύο ἤδη, ἥρπασε παρατυχόντα ἐκεῖ πέλεκυν καὶ ἐπέπεσεν ἐπὶ τῆς Μαρίας, κτυπῶν αὐτὴν ἀνιλεῶς. Ἡ Μαρία μὴ βλέπουσα πλέον ἄλλοθεν σωτηρίαν ἤρχισε νὰ φωνάζῃ γοερῶς καὶ οἱ γείτονες προσδραμόντες μετ' ὀλίγον τὴν ἠλευθέρωσαν κακῶς ἔχουσαν.

*

Ἡ Μαρία ἔμενεν ἐπὶ ἀρκετὰς ἡμέρας κλινήρης ἐκ τῶν κτυπημάτων τοῦ Ἀθανάση. Ὅτε ὅμως ἠγέρθη καὶ ἐπανεῖδε τὸν ἐραστήν της αἱ πρῶταί της λέξεις ἦσαν ἡ καταδίκη τοῦ ἀδελφοῦ της.

— Θέλω νὰ πιῶ αἷμ' ἀπ' τὸ Θανάση· τῷ εἶπε μετ' ἐξάψεως.

Ὁ Τουρκάκης ἠθέλησε ν' ἀντιστῇ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἀπαίτησιν αὐτὴν τῆς ἐρωμένης του. Ἀλλ' ἡ Μαρία εἶχε τὴν πειστικὴν ἐκείνην εὐγλωττίαν τῶν ὀφθαλμῶν, τὴν διαβολικὴν ἐκείνην εὐγλωττίαν, καὶ ὁ Τουρκάκης δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιτείνῃ ἐπὶ πλέον. Ἀπεφασίσθη ἐκ συμφώνου νὰ φονευθῇ, νὰ ἐξαφανισθῇ ἀπὸ τὸ μέσον αὐτῶν ὁ Ἀθανάσης, αἰφνιδίως καὶ μυστικῶς, ὥστε ἡ κοινωνία ποτὲ νὰ μὴ γνωρίσῃ τί ἀπέγεινεν.

Ὁ Τουρκάκης ἐνεπιστεύθη τὸ μυστικόν του τοῦτο εἰς δύο συγγενεῖς του καὶ ἐζήτησε τὴν συνδρομήν των. Καὶ ἐπειδὴ ἐπλησίαζεν ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναλήψεως ὅτε συνειθίζεται εἰς τὰ μέρη τῆς Δωρίδος, οἱ ἔχοντες πρόβατα νὰ προσκαλῶσιν εἰς τὰς στάνας των ἄλλους, μὴ ἔχοντας τοιαῦτα καὶ νὰ διασκεδάζωσιν, ἀπεφασίσθη, ἵνα οἱ δύο οὗτοι καλέσωσι τὸν Ἀθανάσην εἰς τὴν ἰδικήν των στάνην ἐπὶ τοῦ Ξεροβουνίου.

Ὁ Ἀθανάσης εὐχαρίστως ἐδέχθη τὴν πρότασιν καὶ τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναλήψεως οἱ τρεῖς νέοι ἔφαγον καὶ ἠθύμησαν ἀπὸ πρωΐας μέχρι νυκτὸς ἐπὶ τοῦ Ξεροβουνίου. Ἀλλ' ὅταν ὁ Ἀθανάσης ἐπρότεινε ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὸ χωρίον ὁ εἷς τῶν φίλων του εἶπεν εὐθύμως, κρατῶν αὐτὸν ἀπὸ τῆς φουστανέλλας.

— Ποιό, ἐδῶ ἐφάγαμεν ἐδῶ καὶ θὰ κοιμηθοῦμε!

Ὁ Ἀθανάσης ἦτο καὶ ἐκ τοῦ οἴνου βεβαρημένος ὥστε εὐκόλως συγκατένευσε. Καὶ ἐκοιμήθησαν ἐπὶ τοῦ βουνοῦ κατὰ σειρὰν καὶ οἱ τρεῖς παρὰ τὰ χείλη φοβεροῦ καὶ βαθυτάτου βαράθρου.

Ὁ Τουρκάκης ἐνήδρευεν ἐκεῖ πλησίον. Καὶ ὅτε ἐνόησε τὸν Ἀθανάσην κοιμώμενον ἔσπευσεν ἐκεῖ καὶ τῷ κατέφερε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς βαρὺ κτύπημα διὰ τοῦ πελέκεως. Τότε ἐξύπνησαν καὶ ἄλλοι δύο καὶ ἀπετελείωσαν αὐτὸν διὰ μαχαιρῶν. Ἀφκιρέσαντες δ' ἀπ' αὐτοῦ ὅλα τὰ τσαπράζια, τὸν λαμπρὸν ἐκεῖνον στολισμὸν τῶν ἁρματωλῶν μὲ τὸν ὁποῖον στολίζονται ἀκόμη τὰ παλληκάρια τῆς Δωρίδος, καὶ τὰ ἐνδύματα, τὸν ἐτύλιξαν διὰ τῆς φλοκάτας του καὶ τὸν ἔρριψαν ἐντὸς τοῦ Καρκάρου. Ὁ Κάρκαρος οὗτος εἶνε βάραθρον κατασκότεινον καὶ κρημνῶδες, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ βάθος ὑπάρχει πάντοτε νερὸν καὶ ἀνακράζει γοερῶς, μόλις ῥίψῃς ἐντὸς τὸ παρακμικρὸν λιθαράκι. Εἶτα οἱ τρεῖς νέοι ἐπέστρεψαν ἥσυχοι εἰς τὰ ἴδια καὶ ὁ Τουρκάκης, ὡς μυθολογικὸς ἥρως ἠτύχησε νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἀνήσυχον ἐρωμένην του τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ τσαπράζια τοῦ ἀδελφοῦ της καθὼς καὶ τὸν καταιματωμένον πέλεκυν, τοῦ ἐγκλήματος τὸ ὄργανον. Ἡ Μαρία ἐδέχθη αὐτὸν μετ' ἀφάτου χαρᾶς, ἔπλυνε τὸ αἷμα ἀπὸ τοῦ πελέκεως, ἐδίπλωσε τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ τσαπράζια καὶ ἐπιμελῶς ὅλα μαζί τ' ἀπέκρυψεν ἐντὸς τοῦ κιβωτίου της.

*

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν παρετηρήθη ἐν τῇ κωμοπόλει ἡ ἔλλειψις τοῦ Ἀθανάση καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι του ἤρχισαν νὰ συχνοερωτῶσι περὶ αὐτοῦ τὴν Μαρίαν.

— Ξέρω ποῦ πάει νὰ κλέψῃ· ἀπήντα κάποτε ἐν προφανεῖ δυσαρεσκείᾳ ἡ λυγερή· τὸν σκότωσαν ζωντανὸς ἔνε δὲν ξέρω . . .

Κατὰ σύμπτωσιν ἦλθε τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐκ Βοϊτσᾶς καὶ ἡ Ἑλένη πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν συγγενῶν της, εἰς τελείαν ἄγνοιαν διατελοῦσα τοῦ κακουργήματος. Μόλις ὅμως εἰσῆλθεν εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν καὶ ἡ Τασούλα, ἔσπευσε ν' ἀνακοινώσῃ πρὸς αὐτὴν τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ Ἀθανάση τὰ προλαβόντα ὅλα καὶ τὴν ὑποψίαν ὅτι ὁ Ἀθανάσης ἔπεσε θῦμα τῆς Μαρίας καὶ τοῦ ἐραστοῦ της. Ἡ Ἑλένη ἔσπευσεν εὐθὺς καὶ κατήγγειλε τοῦτο πρὸς τὸν δήμαρχον· ὁ δὲ δήμαρχος ἀνέφερεν εἰς τὸν ἔπαρχον καὶ ὑπομοίραρχον Δωρίδος, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ τόπου μεταβάντες ἐπελήφθησαν ἀνακρίσεων.

Αἱ ἀνακρίσεις ὑποβοηθούμεναι καὶ ἀπὸ τὰς ἀτομικὰς ἀποκαλύψεις τῆς Ἑλένης προέβαινον

ταχέως καὶ πολὺ κατηγορηματικαὶ μάλιστα διὰ τὴν Μαρίαν καὶ τοὺς συνενόχους της. Εἰς τὸ τέλος ὁ ἀνακριτὴς ἐζήτησε καὶ μετέβησαν ὅλοι εἰς τὸ Κάρκαρον, εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ὁποίου διέκρινον ἀκόμη διατηρουμένας σταγόνας αἵματος. Ἡ Ἑλένη συλλαβοῦσα τὴν ὑποψίαν ὅτι ἐκεῖ μέσα εἶχε ῥιφθῇ ὁ ἀδελφός της προέτεινεν εἰς πολλοὺς συγχωρικούς της ἐπ' ἀμοιβῇ νὰ καταβῶσιν ἐκεῖ καὶ ἐρευνήσωσιν. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ πράξῃ τοῦτο, διότι κατείχοντο ὅλοι ὑπὸ τρόμου μεγάλου διὰ τὰ ἐρεβώδη αὐτοῦ σπλάγχνα καὶ τὰς ἀπαισίας παραδόσεις, αἱ ὁποῖαι λέγονται περὶ αὐτοῦ μεταξὺ τῶν χωρικῶν. Ἡ Ἑλένη ἐν τούτοις ἐπέμενε προσφέρουσα γενναίαν ἀμοιβήν, δύο ὅλα χωράφια, καὶ ἐπείσθησαν τέλος νὰ κατέλθωσι δύο χωρικοί, οἱ ὁποῖοι μετὰ πολλοῦ κόπου ἠδυνήθησαν ν' ἀνακαλύψωσι μεταξὺ τῶν πετρῶν τὸ σῶμα τοῦ Ἀθανάση καὶ νὰ τὸ ἀνασύρωσι διὰ σχοινίων, ἀγνώριστον σχεδόν.

Τότε τὸ ἔγκλημα ἀπεκαλύφθη ἐν ὅλῃ τῇ στυγερᾷ αὐτοῦ καὶ ἀληθεῖ ὄψει. Εὐθὺς δ' ἐξεδόθη ἔνταλμα κατὰ τῶν δραστῶν καὶ τῆς Μαρίας καὶ ἐφυλακίσθησαν ὅλοι εἰς τὰς φυλακὰς Λαμίας.

*

Καὶ ἐν Λαμίᾳ ὅμως ἡ καλλονὴ τῆς Μαρίας ἐπέπρωτο νὰ φέρῃ ἄλλα δυστυχήματα. Ὁμοία πρὸς τὰ ὡραῖα ἐκεῖνα ἄνθη τῶν ἀγρίων δασῶν τῶν ὁποίων τὸ ἄρωμα προξενεῖ τὸν θανατον εἰς ἐκεῖνον ὅστις τὰ προσεγγίζει ἡ Πενταγιώτισσα λυγερὴ ἦτο ὑπὸ τῆς φύσεως προωρισμένη νὰ προξενῇ καταστροφὴν εἰς τοὺς πλησιάζοντας αὐτήν.

Ὀλίγαι ἡμέραι παρῆλθον ἀπὸ τῆς καθείρξεως τῆς Μαρίας ἐν τῇ φυλακῇ Λαμίας καὶ ὁ δεσμοφύλαξ, τεσσαρακοντούτης ἀνήρ, συνέλαβε σφοδρότατον ἔρωτα πρὸς αὐτήν. Ἡ λυγερή, πανοῦργος γυνή, ἐπρότεινε εἰς αὐτὸν ὅτι θὰ συγκατένευε νὰ τὸν ὑπανδρευθῇ ἐὰν οὗτος ἐφρόντιζε νὰ τὴν ἀπαλλάξῃ τῆς κατηγορίας. Οὗτος ἐδέχθη μετὰ χαρᾶς μεγάλης τὴν πρότασιν· κατ' ἀπαίτησιν τῆς Μαρίας ἀφῆκε ν' ἀποδράσῃ δῆθεν τῶν φυλακῶν ὁ Τουρκάκης καὶ ὀνειροπολῶν τὴν μετὰ τῆς ὡραίας δεσμώτιδος ἕνωσίν του, ἐν στιγμῇ μεγάλης τοῦ πάθους του ἐξάψεως, ἐφαρμάκωσε τὴν σύζυγον καὶ τὸ τέκνον του, ἵνα μὴ ἔχῃ αὐτοὺς ἐμπόδιον εἰς τοὺς σκοπούς του.

Μετ' ὀλίγον ἔγεινε καὶ ἡ δίκη τῆς Μαρίας καὶ τῶν συνενόχων της ἐν Μεσολογγίῳ. Καὶ διότι οἱ δικασταὶ δὲν εὗρον φαίνεται ἀρκετὰς ἀποδείξεις ἐνοχοποιούσας αὐτοὺς ἐκήρυξεν ὅλους ἀθῴους. Ὁ δεσμοφύλαξ, ὅστις εἶχεν ἀκολουθήσῃ τὴν Μαρίαν ἐκεῖ καὶ ἐκόπη διὰ τὴν ἀπαλλαγήν της, ἤρχισεν ἤδη νὰ ὑπενθυμίζῃ εἰς αὐτὴν τὰς πρώην ὑποσχέσεις της καὶ τὰς τόσας θυσίας τὰς ὁποίας ἔκαμε χαριν αὐτῆς. Ἡ Μαρία ἠνείχετο αὐτὸν καὶ ἐφαίνετο εὐμενῶς ἀκούουσα τοὺς λόγους του μέχρις οὗ ἔφθασαν εἰς Βυτρινίτσαν, τὸ ἐπίνειον τῆς Δωρίδος ἀφ' ὅπου θὰ μετέβαινον εἰς Πενταγιούς. Ἐκεῖ ὅμως ἐπιτηδείως ὑποδακυλίσασα ἤγειρε τὸν χόλον τῶν συμπατριωτῶν της, ὅσοι εἶχον ἔλθῃ διὰ τὴν δίκην, κατὰ τοῦ δυστυχοῦς δεσμοφύλακος καὶ τὸν ἀπεδίωξαν κακῶς ἔχοντα.

*

Ἡ Μαρία οὕτω ἐπέστρεψε μετὰ τῶν συντρόφων εἰς τὴν πατρίδα της, πάντοτε εὔχρους, πάντοτε ὡραία, ἀλλὰ καὶ παντοτε τρελλή. Ὡσεὶ πεισμόνουσα διὰ τὴν περιφρόνησιν τὴν ὁποίαν ἐδείκνυον πρὸς αὐτὴν οἱ χωρικοὶ ἵνα τιμωρήσωσι τὸ σφάλμα της καὶ περιφρονοῦσα τὰς προλήψεις των, ἤρχισεν ἔτι ἐλευθερώτερον βίον νὰ διάγῃ. Οἱ ἐρασταὶ ἦσαν πρόθυμοι καὶ αὐτὴ ἐφαίνετο προθυμοτέρα. Παρεδίδετο εἰς τὸν ἕνα ἐξάδελφον· εἶτα τὸν ἤλλαζε δι' ἄλλου συγγενοῦς της. Συνέζη ἐπὶ καιρὸν μετὰ τοῦ ἑνὸς ἐραστοῦ καὶ αἴφνης διὰ μίαν ἰδιοτροπίαν προσεκολλᾶτο εἰς ἄλλον. Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ὕβριζε τοὺς συγχωρικούς καὶ τὰς γυναίκάς των εἰς τὰς κατηγορίας των ἀντέτασσε βαναύσους ὕβρεις· εἰς τὰς νουθεσίας τῶν συγγενῶν της ἐκάγχαζε περιφρονητικῶς καὶ παρήγγελλεν εἰς τὴν ἀδελφήν της ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μετὰ πεισματώδους ἀναιδείας τὰ αἴσχη της.

Οἱ συμπατριῶται τῆς Μαρίας ἵνα στιγματίσωσι καλλίτερον τὴν διαγωγήν της, θέλοντες νὰ παραδώσωσιν εἰς αἰώνιον ἀνάθεμα τὰ κακουργήματά της, ἔκαμαν εὐθὺς τὸ τραγούδι της:

Ἀπὸ Σάλωνα σφάζουν τραγιὰ καὶ 'ς τὸ Χρισσὸ κριάρια
Καὶ 'ς τῆς Μαρίας τὴν ποδιὰ σφάζονται παλληκάρια.
Κλεῖσε τὰ παραθύρια σου καὶ σκέπασ' τη φωτιά σου
Νὰ μὴ φανῇ ὁ ἀτικης σου ὅπ' ἔχεις 'ς τὴν ποδιά σου.
Τί' 'ν' τὸ κακὸ ὁπώκαμες 'ς τὸ δόλιο τὸ Θανάση;
Τὸν ἀδερφό σου σκότωσες τὸν Τοῦρκο γιὰ νὰ πάρῃς.
Ἀπὸν Κάρκαρο τὸν ἔρριξες, 'ς τὸν Κάρκαρο τὸν ῥίχνει.
Κανεὶς δὲν κάν' ἀπόφασι νὰ 'μπῇ γιὰ νὰ τὸν βγάλῃ.
Ὁ Γιάννης κάν' ἀπόφασι νὰ μπῇ για νὰ τὸν βγάλῃ
Παίρνει πεντάδιπλα σχοινιὰ μὲ δεκοχτὼ φανάρια.
Σὰν 'μπῆκε καὶ τὸν ἔβγαλε 'στὸ αἷμα βουτημένον
Καὶ ἡ Μαριὰ λιγοψυχῇ καὶ πέφτει νὰ πεθάνῃ.
—Τίνος τὰ λὲς αὐτὰ Μαριὰ καὶ Τουρκοπιστεμμένη;
Ἐσὺ 'σουν ποῦ τὸν σκότωσες καὶ τώρα θὰ τὸν κλάψῃς;

Τὸ πρῶτον δίστιχον εἶνε ὁ ὕπατος πρὸς τὴν γυναικείαν καλλονὴν ἔπαινος· οἱ δὲ λοιποὶ στίχοι ἀπειρόκαλλος καταγγελία τοῦ παραπτώματος τῆς Μαρίας. Ἀλλ' ὅπως πάντοτε κατὰ τους κανόνας τῆς φύσεως συμβαίνει, πᾶν ὅ,τι μέγα καὶ ἔξοχον, ἐκεῖνο μόνον ν' ἀνθίσταται εἰς τὴν παροδον τοῦ χρόνου, τὸ παράπτωμα τῆς λυγερῆς σχεδὸν ἐλησμονήθη ἤδη. Μόλις καὶ μετὰ βίας θὰ δυνηθῇ ὁ περίεργος διαβάτης ν' ἀκούσῃ μεταξὺ τῶν τόσων συμπατριωτῶν της, μεταξὺ τῶν συνηλικιωτῶν καὶ τῶν φίλων της τὴν λεπτομερῆ ἱστορίαν αὐτοῦ· μετὰ πολλὰς δὲ καὶ κο-

πιώδεις ἀνασκαλεύσεις εἰς τὴν μνήμην τῶν γεροντοτέρων θ' ἀνεύρῃ τοὺς ἐξηρθρωμένους καὶ πενιχροὺς στίχους τοῦ τραγουδιοῦ της. Αἱ ἔξοχοι καλλοναὶ ὅπως καὶ τὰ ἔξοχα πνεύματα δὲν ὑποβάλλωνται εἰς τοὺς τετριμμένους τύπους τῶν κοινῶν θνητῶν ἀλλ' ἐπιβάλλουσι τοὺς ἰδικούς των. Καὶ ἡ Μαρία ἠδυνήθη νὰ δεσπόσῃ τῶν συγχωρικῶν της· ἡ ἀνάμνησις τῆς καλλονῆς της ἐφυγάδευσε τὴν ἀνάμνησιν τοῦ παραπτώματος καὶ δὲν ἀπέμεινεν ἐξ αὐτοῦ εἰμὴ ὅπως ἐπὶ σαπφειρίνης καὶ ἠρέμου θαλάσσης ἐπιπλέωσι συντρίμματα πλοίου, τοῦ μένους της μαρτύρια. Ὀλίγον δὲ ἀκόμη καὶ θὰ ἐκλείψουν ἐντελῶς καὶ αὐτά. Καὶ δὲν θὰ μένῃ πλέον εἰμὴ ὡς ὀπτασία Χερουβεὶμ πλανωμένη καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, γλυκεῖα ἀνάμνησις, παράδοσις τρυφερὰ καὶ λατρευτὴ τὸ εὔγραμμον πρόσωπον, τὸ χυτὸν ἀνάστημα, οἱ εὔγλωττοι ὀφθαλμοί, ἡ ἀμύθητος χάρις ὡς ἰδανικὸς τύπος τῆς λυγερῆς καὶ ὁ πρὸς αὐτὴν ἔξοχος ὕμνος, εἰς βαρύτιμος μαργαρίτης τῆς πατρίου Μούσης, τὸν ὁποῖον θὰ τραγουδῶσι πάντοτε μετὰ συγκινήσεως τὰ παλληκάρια καὶ αἱ λυγεραί τῶν χωρίων:

Ἀπὸ Σάλωνα σφάζουν τραγιὰ καὶ 'ς τὸ Χρισσὸ κριάρια
Καὶ 'σ τῆς Μαρίας τὴ ποδιὰ σφάζονται παλληκάρια.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΑΡΑΦΡΩΝ

(Συνέχεια καὶ τέλος).

— Ποιὸς ἤτανε 'ς τὴ Μελούνα;... ἀνακραυγάζει. Ἤτανε κανεὶς ἀπὸ σᾶς 'ς τὴ Μελούνα;.. Ἐγὼ ἤμουνα!... Νύχτα, σκοτάδι πίσσα!... «Ἐμπρός! μάρς!», φωνάζει ὁ λοχαγός... «Πῦρ!»... Ἀντίκρυ Τοῦρκοι μελλεοῦνε!... Μπάμ-μπούμ ἐμεῖς, μπάμ—μπούμ ἐκεῖνοι ... Ἄϊντε μωρὲ σκοτωμός!...

— Μὰ τοὺς εἶδες ἐσύ, Γιάννη, τοὺς Τούρκους;..

— Δὲν τοὺς εἶδα λέει;... Ἐσὺ δὲν τοὺς εἶδες!... Κακομοίρη μου!... Θερία ἴσα μὲ 'κεῖ πάνου!... Μὲ τὰ σαρίκια τους!... Μὲ τὰ φέσια τους!... Μπάμ! Μπούμ!...

— Μὰ ποῦ πρωτοήσουνα, 'ς τὴ Μελούνα ἢ 'ς τὸ Γκριτζόβαλη;...

— Καὶ 'ς τὴ Μελούνα καὶ 'ς τὸ Γκριτζόβαλη καὶ 'ς τὸ Ζάρκο!... Ἀμμή;... Ἀπὸ τὴ Μελούνα πήγαινα 'ς τὸ Γκριτζόβαλη!... Ἀπὸ τὸ Γκριτζόβαλη 'ς τὸ Ζάρκο!... Ἀπὸ τὸ Ζάρκο 'ς τὴ Μελούνα!... Διὰ νυχτός!... Τί θαρρεῖς τάχα;... Στρατιωτικὴ πορεία σοῦ λέει ὁ ἄλλος!... Τὸ σάκκο 'ς τὸν ὦμο κ' ἐμπός-μάρς!.. Ἕν-δυό! Ἕν-δυό! Ἕν-δυό!...

— Μπᾶ! κ' ἐλαβώθηκες κι' ὅλα, Γιάννη;

— Ἐγώ;... Δύο πληγαίς!... Μιὰ 'ς τὸ στῆθος κι' ἄλλη 'ς τὸ μερί!... Μὲ μαρτίνι!.. Ξερὸ μὲ πήγανε 'ς τὸ νοσοκομεῖο!... Στὰ Τρίκκαλα, μέσα!... Θέλεις νὰ τὴς ἰδῇς;...

Ζητεῖ δὲ ν' ἀποκαλυφθῇ, νὰ ἐπιδείξῃ τὸ κρέας του γυμνόν, νὰ ἀποβάλῃ καὶ αὐτὰ τὰ ῥάκη του, ἵνα φανοῦν τὰ δῆθεν τραύματα αὐτοῦ. Καὶ ἐξακολουθεῖ οὕτως ἀπαράλλακτα ἐπὶ πολύ, συγχέων πράγματα καὶ τόπους καὶ γεγονότα, σαλιαρίζων ὅ,τι κι' ἂν τοῦ φθάσῃ καὶ τοῦ κατεβῇ, ἀσυναρτήτως, ἀλλὰ ποτὲ μὴ ἀπομακρυνόμενος τοῦ προσφιλοῦς του θέματος. Λέγει δὲ ταῦτα, μὴ δυνάμενος νὰ σταθῇ πουθενά, ἀενάως πηγαινοερχόμενος, ἄλλοτε ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ἄλλοτε πλησίον τραπεζίου, ἄλλοτε μέσα εἰς μαγαζεῖον, ἀλλ' ἀκούων πᾶν ὅ,τι καὶ ἂν λέγεται αὐτῷ καὶ δίδων τὰς καταλλήλους ἀπαντήσεις. Δὲν διακόπτει δὲ τὴν στρατιωτικήν του φληναφίαν παρὰ μόνον ὅταν τύχῃ νὰ ἰδῇ ἢ συναντήσῃ διαβάτην τινά, καλοενδεδυμένον κἄπως. Τότε τὸν πλησιάζει εὐλαβῶς, τὸν χαιρετᾷ μετὰ διακρίσεως, καί, παύων τὸν χείμαρρον τῶν κενῶν φράσεων ἃς προσχέει τὸ στόμα του, προσεκτικῶς καὶ μειλιχίως:

— Χρυσό μου, δόσε μου μιὰ δεκαρίτσα, τῷ λέγει.

Καὶ ἂν μὲν ὁ διαβάτης σταθῇ καὶ τῷ δώσῃ τι, ὑποκλίνεται βαθέως καὶ μορφάζει ἐξ εὐχαριστήσεως· ἀλλ' ἂν παρέλθῃ ἀδιάφορος, ἐπιστρέφεται εὐθύς, κ' ἐπαναρχίζει τὴν φλυαρίαν του, μετ' ἐπιτάσεως κενολογίας ἀφορήτου.

— Ἄϊντε μωρὲ τί νὰ σοῦ κάμω!... Ἔπρεπε νὰ μᾶς ἀφήσῃ ὁ Τρικούπης!... Δὲ μᾶς ἄφησε!... Τότε θἄβλεπες!... Στὴ Σαλονίκη θὰ μπαίναμε!...

— Μὰ πῶς δὲ σὲ προβίβασαν ἐσένα, Γιάννη; ... Ποῦ εἶνε ὁ βαθμός σου;... Ὅλους τοὺς ἄλλους ποῦ ἤτανε 'ς τὸν πόλεμο τοὺς προβίβασαν, τῷ παρατηρεῖ τις.

— Ἐμένα νὰ μὲ προβιβάσουνε; βοᾷ εἰς ἀπάντησιν ὁ Γιάννης. Ἐμένα θέλουνε νὰ μὲ σκοτώσουνε, ὄχι νὰ μὲ προβιβάσουνε!... Ὁ Τρικούπης ὁ φονιᾶς νὰ μὲ προβιβάσῃ;... Αὐτὸς θέλει νὰ μὲ σκοτώσῃ!...

Καὶ ἀναμιμνησκόμενος αἰφνιδίως προσφάτου τινὸς μυστηριώδους δολοφονίας κάποιου δεκανέως.

— Θέλουνε νὰ μὲ σκοτώσουνε! ἐπαναλαμβάνει. Σὰν τὸ δεκανέα τὸν Πάνο!... Μὰ δὲ θὰν τοὺς γείνῃ τὸ χατήρι!... Ὄχι, δὲ θὰ μὲ σκοτώσουνε!... Δὲ θὰν τοὺς ἀφίσω νὰ μὲ σκοτώσουνε!...

Ἄδηλον δὲ ἀπὸ τί ἀπροσδοκήτως καταληφθεὶς ὁριστικῶς, ἐπιμένει ἀνακραυγάζων ἐπὶ μακρόν, ἐν συνεχείᾳ, γοερῶς, διὰ τρόπου ἀληθῶς ἐμβάλλοντος εἰς φρίκην.

— Θέλουνε νὰ μὲ σκοτώσουνε !... Θέλουνε νὰ μὲ σκοτώσουνε !...

* *

Ἀλλ' ἀπὸ παρακειμένου παντοπωλείου ὑπηρέτης ἐκάλεσεν αὐτόν.

— Γιάννη, ἔλα νὰ πιῇς μαστίχα...

— Μαστίχα ;... Ποῦ εἶν' τη ;, λέγει ὁ τρελλὸς μὲ ἀστραπὴν μεθύσου ὀρέξεως · εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

— Νά, ἔλα !, ἀποκρίνεται ὁ ὑπηρέτης. Καὶ χύνει ἐντὸς μικροῦ ποτηρίου ὑγρόν τι.

Ὁ Γιάννης προσέρχεται μετὰ χαρᾶς καὶ πίνει· ἀλλὰ νερὸν φαίνεται ἁπλοῦν ἢν τὸ ἐγχυθὲν καὶ ἀποπτύων τὸ ποτὸν μετ' ἀηδίας.

— Μὲ κοροϊδεύεις μωρέ !;... τῷ λέγει. Μαστίχα εἶν' αὐτὴ μωρὲ ἢ νερό ;... Μουσκέτο θέλεις μωρέ !... Διατάζω νὰ σὲ μουσκετάρουν ! ... Σοῦ ξήλωσα τὰ γαλόνια, κακομοίρη !... Καθαίρεσις !...

Ἀντικρὺ καθήμενος, ἐντὸς ἄλλου μαγαζείου, πρὸ τοῦ μπάγκου του, ὁ καταστηματάρχης εἶδε τὴν σκηνὴν καὶ ὡς διὰ νὰ τὸν παρηγορήσῃ.

— Γιάννη, ἄφησέ τον αὐτόν, ἔκραξεν. Ἔλα νὰ σοῦ δώσω μιὰ σαρδέλλα !...

Καὶ ὁ Γιάννης, ἐπιλανθανόμενος ἀμέσως, τρέχει καὶ εἰσέρχετ' ἐν σπουδῇ καὶ πλησιάζει τὸν μπακάλην. Ἀλλ' ἀντὶ τῆς σαρδέλλας οὗτος, ἐγείρων τὴν δεξιὰν καὶ συνενῶν τὸν ἀντίχειρα καὶ τὸν λιχανόν, τῷ καταφέρει ἀνὰ μέσον τῆς ῥινὸς ἰσχυρὰν μυτιάν.

Ὁ τρελλὸς ἐπόνεσε καὶ ὠργίσθη τὴν φορὰν αὐτήν.

— Καὶ σὺ ἀκόμη μωρέ ;... κραυγάζει ὡς ὁ Καῖσαρ. Στρατιῶται, πάρτε τους καὶ τοὺς δύο !... Μουσκέτο !... Φεεέρτεε ἄρμ !... Σκοοοπεύσατε ἄρμ !... Πῦρ !...

Καὶ ἐξέρχεται μεθ' ὁρμῆς. Ὡς δὲ τὰ προστάγματα ἄτινα ἀπήγγειλε νὰ τὸν ἐκίνησαν εἰς ζέσιν καὶ νὰ τοῦ ἐκέντησαν τὸν οἶστρον, σωρείαν ὅλων τοιούτων ἄρχετ' ἀπαγγέλλων.

— Ταξιαρχία κατ' ἐνωμοτίας ἀριστερὰ μετωπηδόν ! ἀναβοᾷ. Οὐλαμὸς δεξιᾷ !.... Ζυγεῖτ' ἐπ' ἀριστερᾷ !... Ἀκαα... τνῶς !... Ἐφ' ὅπλου λόγχην !... Ἀκνα... ρίθμησις !

Ἐκτελεῖ δὲ ταῦτα συγχρόνως, ἀπομιμούμενος τὴν πορείαν ὁλοκλήρου σώματος βαδίζοντος, ἀναβαίνων καὶ καταβαίνων, προσποιούμενος ὅτι χειρίζεται φανταστικὸν ὅπλον, ὅπερ ἄλλοτε τοποθετεῖ ἐπὶ τοῦ ὤμου του, ἄλλοτε ῥίπτει παρὰ πόδας, ἄλλοτε προτείνει ὡς φέρον αἰχμὴν δι' ἧς νὰ διατρυπήσῃ τὸν ἀέρα, καθηδυνόμενος προφανῶς ἐν τῇ ἀνοίᾳ του.

— Βῆμα σημειωτόν, μάρς !, ἐπιτάσσει ἑαυτῷ.

Καὶ σταματᾷ, κάθετος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἀκίνητος τὸ λοιπὸν σῶμα, τινάσσων μόνον ἠρέμα τοὺς πόδας πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ τὰ ὀπίσω.

— Τροοοχαάδην ! ὁλολύζει μετὰ τοῦτο.

Καὶ τοποθετεῖ τοὺς βραχίονάς του ὑψωμένους καὶ συγκεκαμμένους ἑκατέρωθεν τοῦ στήθους του, μὲ συνεσπασμένας τὰς πυγμάς, καὶ τρέχει ἀναμέσον τῆς πλατείας μανιώδης, ἐπιφωνῶν πάντοτε, ἐν ἱδρῶτι καὶ βόγκῳ ἀνεγείροντι τὸν θώρακά του ἐκ τοῦ δρόμου, διακεκομμένως.

— Ἕν — δυό !... Ἕν — δυό !... Ἕν — δυό !...

* *

Διήλασεν οὕτω τὴν πλατεῖαν, ἐπανειλημμένως. ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, ἀκράτητος. Ἀλλάσσει δὲ διευθύνσεις ἀνὰ πᾶν λεπτόν, καὶ ἀναφαίνεται πότε πρὸς ἀνατολὰς καὶ πότε πρὸς δυσμάς, πότε πρὸς ἄρκτον καὶ πότε πρὸς μεσημβρίαν, καὶ ἀνατρέπει περῶν κάθισμά τι, καὶ προσκρούει εἰς βαρέλλιον σαρδελλῶν παρὰ τὴν θύραν μαγαζείου, καὶ σκοντάπτει εἰς λίθον μετὰ βίας, καὶ ἀσθμαίνει καὶ ἀγωνιᾷ ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ἀήθους αὐτῷ καθήκοντος, ὅπερ ἐπιβάλλει εἰς τὸ ἀσυνείδητον σῶμά του ἡ παραπαίουσα ψυχή του. Δὶς ἢ τρὶς μόνον ἐσταμάτησεν ἵνα ζητήσῃ ἀπὸ διαβατῶν «μίαν δεκαρίτσαν». Ἀλλ' οἱ διαβάται παρῆλθον ἀδιάφοροι, χωρὶς νὰ τὸν ἀξιώσουν προσοχῆς ἢ ἀπαντήσεως. Καὶ αὐτὸς λοιπόν, ὑπερηφάνως, δὲν παύεται πλέον πληρῶν τὴν πλατεῖαν διὰ τῶν γυμνασίων του, ἀεικίνητος, πλανώμενος ἀνὰ τὰ βάθη της καὶ ἀναρριχώμενος ἀνὰ τὰ ὕψη της καὶ κάμνων τὸν γῦρον αὐτῆς πολλάκις ὁλόκληρον. Τῷ φωνάζουν πάντοτε ἀπὸ πολλῶν μερῶν, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἀκούει ἢ δὲν θέλει νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὰς προσκλήσεις. Καὶ ὡς ὑπνωτισμένος, διευθυνόμενος ὑπ' ἀοράτου ἐξωτερικῆς βουλήσεως, ἀλλοτρίας, ὠθούμενος ὑπ' ἀγνώστου χειρὸς ἀκολουθούσης ἐξαπίσω του, τρέχει ἀδιαλείπτως, μὲ ἀφρὸν περὶ τὰ ὠχρὰ χείλη του καὶ τὸν τρυπημένον του μανδύαν κυματίζοντα. Τοῦ ἔφυγε κατὰ τὸν δρόμον ἐντελῶς καὶ ἕτερον τῶν τμημάτων τῶν δῆθεν παπουτσιῶν του ἄτινα φορεῖ. Ἀλλ' οὔτε τοῦτο τῷ προξενεῖ τὴν παραμικρὰν τυχὸν συγκίνησιν, καὶ αἱ πρὸς ἑαυτόν ἐπικλήσεις του δὲν ἀναχαιτίζοντ' ἀπὸ τίποτε, ἐν πρωτακούστῳ παραλήρῳ :

— Ἕν — δυό !... Ἕν — δυό !... Ἕν — δυό !...

* *

Καὶ ὡς διὰ νὰ συμπληρώσῃ λέγεις τὴν εἰκόνα καὶ νὰ συνοδεύσῃ τὴν συμφωνίαν τῶν διαδεχομένων ἄλληλα στρατιωτικῶν του προσταγμάτων ἀπὸ τοῦ δρομίσκου τοῦ ἀνερχομένου ἐκ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας, καθ' ἣν ἀκριβῶς ὥραν ὁ τρελλὸς εἰς τὴν γωνίαν τούτου ἵσταται, κλαγγὴ ξίφους ἤχησε. Τὸ περὶ τὸ στόμα τοῦ Γιάννη αἰώνιον μειδίαμα ἐφώτισεν ὅλην τὴν μορφὴν αὐτοῦ καὶ στρέφεται περιχαρής. Ἐπροχώρησε

μετὰ σπουδῆς βήματα τινά, κ' εὑρίσκετ' ἀντιμέτωπος πρὸς νεαρὸν λοχίαν, εὐειδῆ, μὲ τὸν μύστακα συνεστριμμένον μετὰ προσοχῆς, συνεσφιγμένον δὲ τὸ ξίφος περὶ τὴν λεπτὴν ὀσφὺν στερεῶς καὶ πλήττον ἐρρυθμως τὸν εὐθυτενῆ μηρόν.

Ὁ Γιάννης πλησιάζει πρὸς αὐτὸν ἐν σεβασμῷ.

— Χρυσό μου, τῷ λέγει μὲ τὸν γλυκύτερόν του τόνον, κατὰ τὴν συνήθη φρασεολογίαν του, χρυσό μου, δόσε μου μία δεκαρίτσα !...

Ἀλλὰ φωνὴ τραχεῖα ἠκούσθη εἰς ἀπάντησιν.

— Ἄ 'στὸ διάολο βρέ !...

Προδήλως, ὁ Γιάννης δὲν ἀνέμενε ποτὲ τοιαύτην ὑποδοχήν, μάλιστα δὲ ἀπὸ ... *συνάδελφον !* Καὶ πτήσσων ὅλος ὑπὸ τὴν ὕβριν, περιδεὴς τὸ ὕφος καὶ χαμαίζηλος.

— Στρατηγέ μου, μὴ μὲ διώχνεις, ὑπολαμβάνει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εὐλαβῶς. Ἐγώ... ἀνήκω εἰς τὸ στρατὸ κ' ἐγώ !... Εἶμαι στρατιωτικὸς κ' ἐγώ !... Ἐπολέμησα !... μὲ τὸν Πετροπουλάκη !... Δόσε μου μία δεκαρίτσα,

Ἀλλ' ἡ φωνή, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τραχυτέρα, βάναυσος :

— Μωρ' ἔρχεσαι νὰ πᾷς 'στὸ διάολο λέγω 'γώ !...

Τῆς παρακλήσεως τοῦ τρελλοῦ ὁ τόνος ἐχαμηλώθη πλέον ἐντελῶς, θωπευτικὸς καὶ ἱκετήριος.

— Στρατηγέ μου, γιατὶ μὲ 'βρίζεις ; ἐπαναλαμβάνει ταπεινῶς. Σὲ προσβιβάζω... στρατάρχη !... Δόσε μου μία δεκαρίτσα !

Ἀλλὰ ῥάπισμα δεινόν, πάσῃ δυνάμει σφενδονισθέν, σφοδρότατον ἀκούετ' ἐκρηγνύμενον, παφλάζον ἐπὶ τῆς ἐξυρισμένης παρειᾶς του. Ἐκραδάνθη ἐπὶ τῶν ῥαιβῶν αὐτοῦ σκελῶν ὁ ἄνθρωπος, ἤπλωσε τὰς χεῖρας πρὸς τὸ κενόν, καὶ διαμιᾶς ἐβρόντησε καταγῆς. Ὁ δυστυχὴς παράφρων κυλίεται χαμαί, ἐντὸς τοῦ βορβόρου τοῦ παραρρέοντος ῥυακίου τῆς ὁδοῦ, βάλλων φρικώδη οὐρλιάσματα. Καγχάζουσι δὲ βροντωδῶς οἱ περιεστῶτες ἅπαντες, καὶ ἐπιχαίρει τῶν ὑπηρετῶν ὁ συρφετός, καὶ τις τούτων διερχόμενος ὤθησεν αὐτὸν διὰ τοῦ ποδός, πειρώμενον ν' ἀνεγερθῇ, ἵνα ἐπαναπέσῃ. Καὶ ὁ κύριος λοχίας, σοβαρὸς καὶ ἀξιοπρεπής, ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον του, μεταβαίνων εἰς τὰ παραπήγματα...

ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Αἱ ἀρεταὶ χάνονται ἐν τῷ συμφέροντι ὅπως οἱ ποταμοὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ.

*

Συχνότερον ἀμείβει ὁ κόσμος τὰς σκιὰς τῆς ἀρετῆς ἢ αὐτὴν τὴν ἀρετήν.

*

Ἀπατηλὴ εἶνε ἡ ἐλπίς, ἀλλὰ φέρει τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸ τέρμα τοῦ βίου διὰ λείας ὁδοῦ.

ΦΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΡΙΣΛΕΡ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΑΛΦΟΝΣΟΥ ΔΩΔΕ

Μετάφρασις Χ. Ἀννίνου

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἀφοῦ ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν της ἡ Κλαίρη Φρομὼν ἐφόρεσε μέγα ψιάθινον σκιάδιον, διότι αἱ πρῶται ἡμέραι τοῦ Αὐγούστου ἦσαν λαμπραὶ καὶ θερμόταται καὶ κατῆλθεν ὅπως τὴν ῥίψῃ ἰδιοχείρως εἰς τὸ κιβωτίδιον, ὁπόθεν ὁ ταχυδρόμος παρελάμβανε κατὰ πᾶσαν πρωΐαν διερχόμενος τὴν ἐκ τῆς ἐπαύλεως ἀλληλογραφίαν.

Εὑρίσκετο τὸ γραμματοκιβώτιον εἰς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ κήπου, εἰς μίαν γωνίαν τῆς ὁδοῦ. Ἐσταμάτησε πρὸς στιγμὴν παρατηροῦσα τὰ δένδρα τῆς ὁδοῦ, τοὺς πέριξ λειμῶνας ὡσεὶ ὑπνώττοντας καὶ καταφώτους ἐκ τοῦ ἡλίου. Πέραν ἐφαίνοντο οἱ θεριστὰι ἐπιστρέφοντες μὲ τὰς τελευταίας δέσμας, ὀλίγον ἀπωτέρω ἕτερος εἰργάζετο. Ἀλλὰ πᾶσα ἡ ἐκ τῆς σιωπηλῆς ἐργασίας μελαγχολία ἐξηφανίζετο διὰ τὴν νεάνιδα, ἀγαλλιῶσαν ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἔμελλε νὰ ἐπανίδῃ τὴν φίλην της.

Οὐδεμία πνοὴ ἠγέρθη ἐκ τῶν πρὸς τὸν ὁρίζοντα ὑψηλῶν λόφων, οὐδεμία φωνὴ προῆλθεν ἐκ τῆς κορυφῆς τῶν δένδρων ὅπως τὴν προειδοποιήσῃ διά τινος προαισθήματος καὶ τὴν ἐμποδίσῃ ν' ἀποστείλῃ τὴν ἀπαίσιον ἐπιστολήν. Ἀμέσως ἐπιστρέψασα ἠσχολήθη νὰ προετοιμάσῃ διὰ τὴν Σιδωνίαν κομψὸν θάλαμον παραπλεύρως τοῦ ἰδικοῦ της.

Ἡ ἐπιστολὴ ἔφθασε πιστῶς εἰς τὸν προορισμόν της. Ἐκ τῆς μικρᾶς πρασίνης θύρας τῆς ἐπαύλεως τῆς περιβαλλομένης ὑπὸ αἰγοκλημάτων καὶ ἄλλων ἀναρριχωμένων φυτῶν ἔφθασε τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἑσπέραν εἰς Παρισίους, μὲ τὴν σφραγῖδα τοῦ Σαβινύ, ἠρωματισμένη ἐκ τῆς εὐωδίας τῆς ἐξοχῆς καὶ παρεδόθη εἰς τὸ πέμπτον πάτωμα τῆς ὁδοῦ Μπράκ.

Μεγάλην αἴσθησιν προύξένησεν αὐτόθι. Τὴν ἀνέγνωσαν τρίς, ἐπὶ ὀκτὼ δὲ ἡμέρας μέχρι τῆς ἀναχωρήσεως ἔμεινεν ἐπὶ τῆς ἑστίας πλησίον τῶν κειμηλίων τῆς κυρίας Σέβη. τοῦ ὡρολογίου μὲ τὸ ὑέλινον σκέπασμα καὶ τῶν ἀγγείων τῆς ἐποχῆς τῆς αὐτοκρατορίας. Διὰ τὴν Σιδωνίαν ἦτο οἱονεὶ μυθιστόρημα ἐξαίσιον, πλῆρες τρυφῆς καὶ γοητείας, ὅπερ ἀνεγίνωσκε χωρὶς ν' ἀνοίξῃ, ῥίπτουσα μόνον ἁπλῶς τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ λευκοῦ φακέλλου, ἐφ' οὗ ἐξεῖχε κεντημένον τὸ μονόγραμμα τῆς Κλαίρης Φρομών.

Ποῦ σκέψις πλέον περὶ γάμου ! Τὸ σπουδαιότερον ἦτο τώρα ποίαν ἐνδυμασίαν νὰ φορέσῃ διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἔπαυλιν. Περὶ τούτου ὤφειλε ν' ἀσχοληθῇ,, νὰ κόψῃ, νὰ προσαρμόσῃ,

νὰ δοκιμάσῃ ἐσθῆτας, πίλους... Ἀτυχὴς Φράντς! Πόσον αἱ προετοιμασίαι αὗται τὸν ἐθλίβον! Ἡ ἀναχώρησις αὐτὴ εἰς Σαβινύ, καθ' ἣς μάτην προσεπάθησε ν' ἀντιταχθῇ, ἐβράδυνεν ἔτι μᾶλλον τὸν γάμον, ὃν ἡ Σιδωνία—χωρὶς αὐτὸς νὰ γνωρίζῃ τὴν αἰτίαν—καθ' ἑκάστην ἀνέβαλλεν. Δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβαίνῃ ἐκεῖ νὰ τὴν βλέπῃ· ἐκείνη δὲ πάλιν ἀφοῦ ἤθελεν εὑρεθῇ ἐκεῖ πέραν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν διασκεδάσεων τίς οἶδε πόσον καιρὸν θὰ ἔμενεν.

Ὁ ἄπελπις ἐραστὴς μετέβαινε πάντοτε πρὸς τὰς κυρίας Δελομπὲλ ὅπως ἀνακοινώσῃ ἐμπιστευτικῶς τὰ παράπονά του, χωρὶς οὐδ' ἐφάπαξ νὰ παρατηρήσῃ πῶς ἡ Ποθητὴ ἀνηγείρετο μετὰ σπουδῆς εὐθὺς ὡς τὸν ἔβλεπεν εἰσερχόμενον διὰ νὰ τοῦ προσφέρῃ θέσιν πλησίον της παρὰ τὴν τράπεζαν τῆς ἐργασίας καὶ πῶς ἐκάθητο καταπόρφυρος μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς λάμποντας.

Ἀπό τινων ἡμερῶν δὲν εἰργάζοντο πλέον περὶ τὰ πτηνὰ καὶ τὰ ἔντομα. Ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ περιέρραπτον ῥοδίνου χρώματος ἐπιπροσθέτους ποδογύρους προωρισμένους διὰ τὴν ἐσθῆτα τῆς Σιδωνίας, οὐδέποτε δὲ ἡ χωλὴ νεάνις ἔρραψε μὲ τόσην εὐχαρίστησιν καὶ προθυμίαν, διότι ἦτο γνησία θυγάτηρ τοῦ Δελομπὲλ ἡ μικρὰ αὐτὴ Ποθητή.

Εἶχε κληρονομήσῃ ἐκ τοῦ πατρός της τὸ εὐκόλως πλανᾶσθαι καὶ τὸ μέχρι τέλους ἐλπίζειν μεθ' ὅλα τὰ ἐμπόδια.

Ἐνῷ ὁ Φράντς διηγεῖτο αὐτῇ τὰς ἐρωτικάς του θλίψεις, ἡ Ποθητὴ ἐσυλλογίζετο ὅτι ἀφοῦ ἤθελεν ἀναχωρήσῃ ἡ Σιδωνία, θὰ ἤρχετο αὐτὸς καθ' ἑκάστην διὰ νὰ συνομιλῶσιν ἔστω περὶ τῆς ἀπούσης· ὅτι θὰ τὸν εἶχεν ἐκεῖ πλησίον της καὶ θὰ ἠγρύπνουν ὁμοῦ ἀναμένοντες τὸν «πατέρα» καὶ ὅτι ἴσως ἡμέραν τινὰ βλέπων αὐτὴν θὰ διέκρινε τὴν ὑπάρχουσαν διαφορὰν μεταξὺ τῆς γυναικὸς ἥτις ἀγαπᾷ καὶ ἐκείνης ἥτις ἀφίνει νὰ τὴν ἀγαπῶσιν.

Τότε ἡ ἰδέα ὅτι ἕκαστον κέντημα βελόνης εἰς τὴν ἐσθῆτα ἐσυντόμευε τὸν καιρὸν τῆς τόσον ἀνυπομόνως προσδοκωμένης ἀναχωρήσεως ἐνέπνεεν αὐτῇ ἔκτακτον δραστηριότητα καὶ ὁ ταλαίπωρος ἐρωτόληπτος μετὰ τρόμου ἔβλεπε τοὺς ποδογύρους καὶ τὰ ἐξαρτήματα τῆς ἐσθῆτος συσσωρευόμενα περὶ αὐτὴν, διαυλακούμενα ὡς μικρὰ κύματα.

Ὅτε τὸ φόρεμα ἡτοιμάσθη, ἡ δεσποινὶς Σέβη ἀνεχώρησεν εἰς Σαβινύ.

Ἡ ἔπαυλις τοῦ κ. Γαρδινοὰ ἦτο ᾠκοδομημένη ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ὄρζ παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμίου ἐκείνου, τόσον χαριέντος μὲ τοὺς μύλους του, μὲ τὰ νησίδιά του, μὲ τοὺς ὑδροφράκτας του, μὲ τοὺς ἐκτεινομένους κατὰ μῆκος τῶν ὀχθῶν του μεγάλους χλοεροὺς λειμῶνας.

Ἡ οἰκία εὐρύχωρον οἰκοδόμημα τῆς ἐποχῆς Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ' ταπεινοὺς ἔχουσα τοὺς ὀρόφους καὶ ὑψηλοτάτην μόνην τὴν στέγην ἀπέπνεε μελαγχολίαν, ἰδίαν τινὰ ὄψιν ἔχουσα ἀριστοκρατικῆς ἀρχαιότητος, μὲ πρόστοα εὐρέα, μὲ ἐξώστας ἐξ ἐσκωριασμένου σιδήρου, μὲ παλαιὰ ἀνθοδοχεῖα κατατετριμμένα ἐκ τῆς βροχῆς, ὧν τὸ κόκκινον χρῶμα συνέτεινε νὰ διαπρέπῃ ἔτι μᾶλλον ἡ θαλερότης τῶν ἐν αὐτοῖς φυομένων ἀνθέων. Ἐφ' ὅσον τὸ βλέμμα ἐξικνεῖτο ἐξετείνοντο τὰ τείχη ἰσχνὰ καὶ καταρρέοντα, κατερχόμενα δι' ἠρέμου κλίσεως μέχρι τοῦ ποταμοῦ. Ὁ πύργος τῆς ἐπαύλεως ὑπερεῖχεν αὐτῶν διὰ τῶν μεγάλων ἐκ σχιστολίθου στεγῶν του, ἡ ἀγροικία διὰ τῶν ἐρυθρῶν κεράμων της, ὁ θαυμάσιος κῆπος διὰ τῶν φιλυρῶν, τῶν αἰγείρων, τῶν μηλεῶν καὶ τῶν καστανεῶν του, συναναμιγνυομένων εἰς γραμμὴν συμπαγῆ καὶ ζοφερὰν διανοιγομένην κατ' ἀποστάσεις ὑπὸ τῆς θολίας τῶν δενδροποιχιῶν.

Ἀλλὰ τὸ θέλγητρον τῆς γηραιᾶς ἐκείνης ἰδιοκτησίας ἦτο τὸ ὕδωρ, τὸ ἐμψυχοῦν τὴν σιγήν της καὶ παρέχον μεγαλοπρέπειαν εἰς τὴν θεωρίαν της. Ὑπῆρχον ἐν Σαβινύ παρεκτὸς τοῦ ποταμοῦ πηγαὶ καὶ κρῆναι καὶ ἕλη, ἔνθα ὁ ἥλιος ἔδυεν ἐν ἀπάσῃ αὐτοῦ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ· ἥρμοζε δὲ τοῦτο εἰς τὸ παλαιὸν κτίριον, τὸ βρυοσκεπές, τὸ πρασινισμένον, διαβεβρωμένον ὡς λίθος παρὰ τὸ χεῖλος ῥύακος.

Δυστυχῶς εἰς Σαβινύ, ὅπως εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἀξιοθαυμάστων θερινῶν παρισινῶν μεγάρων, ἅπερ οἱ ὀψίπλουτοι τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς κερδοσκοπίας κατέκτησαν ὡς λείαν των, οἱ οἰκοδεσπόται δὲν ἦσαν ἀνάλογοι πρὸς τὸ κτίριον.

Ἀφότου ἠγόρασε τὴν ἔπαυλιν ὁ γέρων Γαρδινοὰ ἠσχολεῖτο διαρκῶς νὰ καταστρέψῃ ὅ,τι ἡ τύχη ἐπρομήθευσεν αὐτῷ τόσον ὡραῖον, ἔκοπτε τὰ δένδρα «χάριν τῆς θέας» ἔφρασσε διὰ βαναύσων περιτειχισμάτων τὸ κτῆμά του πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῶν κλεπτῶν, κατέβαλε δὲ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἐπιμέλειαν περὶ τὴν καλλιέργειαν ἑνὸς ἐξαιρέτου λαχανοκήπου ὅστις ὡς παράγων καρποὺς καὶ ὄσπρια ἐν ἀφθονίᾳ ἐφαίνετο αὐτῷ τὸ κυρίως κτῆμά του, τὸ ἀγαπητὸν εἰς τὸν χωρικὸν κτῆμα.

Τὰς μεγάλας αἰθούσας, ὧν αἱ τοιχογραφίαι ὠχρίων ἕνεκα τῶν ὁμιχλῶν τοῦ φθινοπώρου, τὰς δεξαμενὰς πληρουμένας ὑπὸ νυμφαιῶν, τὰ χαλικωτὰ σπήλαια ἐξετίμα μόνον χάρις εἰς τὸν θαυμασμὸν τῶν ἐπισκεπτῶν καὶ διότι πάντα ταῦτα ἀπετέλουν ἐκεῖνο ὅπερ ἐκολάκευε τόσον τὴν φιλοδοξίαν αὐτοῦ τοῦ ἀρχαίου κτηνεμπόρου, τὴν ἔπαυλιν.

Προβεβηκὼς ἤδη τὴν ἡλικίαν καὶ μὴ δυνάμενος νὰ θηρεύῃ οὐδὲ ν' ἁλιεύῃ πλέον, διήρχετο τὸν καιρόν του ἐπιτηρῶν τὰς κατωτάτας λε-

πτομερείας τῆς ἐν τῷ ἀπεράντῳ κτήματί του ἐργασίας. Ὁ διδόμενος εἰς τὰς ὄρνιθας σῖτος, ἡ τιμὴ τοῦ τελευταίου πωληθέντος χόρτου, τὸ ποσὸν τῶν δεματίων τοῦ ἀχύρου τῶν ἀποθηκευμένων εἰς λαμπρὸν κυκλοτερῆ σιτοβολῶνα, παρεῖχον αὐτῷ ἀφορμὴν μεμψιμοιρίας καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Βεβαίως δὲ ὁ βλέπων μακρόθεν τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο Σαβινύ, μὲ τὸν πύργον του εἰς τὸ μέσον τῆς κλιτύος, μὲ τὸν ποταμὸν ῥέοντα ἔμπροσθέν του ὡς κάτοπτρον, μὲ τὰ ὑψηλά του ἄνδηρα σκιαζόμενα ἐκ τοῦ κισσοῦ, μὲ τὰς λιθίνους βάσεις ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο τὸ περίφραγμα κατὰ τὴν ἐξαίσιον κατωφέρειαν τοῦ ἐδάφους οὐδέποτε ἤθελεν ὑποθέσῃ τὴν πτωχείαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἰδιοκτήτου.

Ἀργὸς χάρις εἰς τὸν πλοῦτόν του ὁ κ. Γαρδινοὰ ἐβαρύνετο νὰ ζῇ εἰς Παρισίους καὶ διέμενεν ἐκεῖ καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ὅπου καὶ οἱ Φρομὼν ἐρχόμενοι διέμενον ὅλον τὸ θέρος μετ' αὐτοῦ.

Ἡ κυρία Φρομὼν ἦτο γυνὴ πρᾶος, μικρόνους, ἣν ὁ βάναυσος δεσποτισμὸς τοῦ πατρός της εἶχεν ὑποβάλῃ εἰς παθητικὴν ὑπακοήν. Ἐτήρει τὴν αὐτὴν στάσιν ἀπέναντι τοῦ συζύγου της, οὗ ἡ ἀγαθότης, ἡ διαρκὴς ἐπιείκεια, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μεταβάλωσι τὸν τεταπεινωμένον χαρακτῆρά της, τὸν σιγηλόν, τὸν ἀδιάφορον πρὸς πάντα καὶ οἱονεὶ ἀνεύθυνον. Μακρὰν τῶν ἐργασιῶν ἀεὶ διαβιώσασα, κατέστη πλουσία χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ καὶ χωρὶς νὰ αἰσθάνηται τὸν ἐλάχιστον πόθον ὅπως ἐπωφεληθῇ ἐκ τοῦ πλούτου της. Ἡ ὡραία ἐν Παρισίοις κατοικία του ἡ μεγαλοπρεπὴς ἔπαυλις τοῦ πατρός της τὴν ἐστενοχώρουν. Κατελάμβανεν ὅσον τὸ δυνατὸν μικροτέραν θέσιν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ κατατρίβουσα τὸν βίον της περὶ ἓν μόνον πάθος, τὸ πάθος τῆς τάξεως, ἀλλὰ τάξεως τερατώδους, φαντασιώδους, συνισταμένης εἰς τὸ ἀμήχειν, καθαίρειν, ἀφαιρεῖν τὸν κονιορτὸν ἀδιακόπως, καθιστᾶν στιλπνὰ ἰδιοχείρως τὰ κάτοπτρα, τὰ χρυσώματα, τὸ γεῖσον τῶν θυρῶν.

Ὁσάκις δὲν εἶχε πλέον τι νὰ καθαρίσῃ ἡ παράδοξος αὐτὴ γυνὴ ἐπελαμβάνετο τῶν δακτυλίων της, τῆς ἁλύσεως τοῦ ὡρολογίου της, τῶν καρφίδων της, καθαρίζουσα τοὺς τιμαλφεῖς ἐγκεχαραγμένους λίθους, τοὺς μαργαρίτας, ἕνεκα δὲ τῆς ἀενάου προστριβῆς εἶχεν ἐξαλείψῃ ἐκ τοῦ ἀρραβῶνός της τὰ γράμματα τοῦ ὀνόματος αὐτῆς καὶ τοῦ συζύγου της. Καὶ ἐν Σαβινὺ εἰς τὴν αὐτὴν κατεγίνετο ἀσχολίαν. Συνήθροιζε τὰ διεσκορπισμένα εἰς τὰς δενδροστοιχίας ξηρὰ κλαδία, ἀπέξεε ἀπὸ τῶν ξυλίνων θρανίων τὸ βρύον διὰ τῆς ἄκρας τοῦ ἀλεξηλίου της· ἐπόθει εἰ δυνατὸν ν' ἀποτινάξῃ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τὰ φύλλα, νὰ καθαρίσῃ τὰ γηραιὰ δένδρα, συχνάκις δὲ διερχομένη διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἐρθόνει τὰς παρὰ τὴν γραμμὴν κειμένας μικρὰς ἐπαύλεις, τὰς μικρὰς καὶ καθαρίους, μὲ τὸν στίλβοντα ὀρείχαλκον τῶν θυρῶν των, μὲ τὴν ἐξ ἀγγλικοῦ μετάλλου σφαῖράν των καὶ μὲ τὰ ἐπιμήκη κηπάρια παρόμοια μὲ συρτάρια ἱματιοθήκης. Αὐτὸς ἦτο ὁ τύπος τῆς ἐξοχικῆς οἰκίας δι' αὐτήν.

Ὁ κ. Φρομὼν ὅστις διέμενε παροδικῶς, ἀπησχολημένος πάντοτε ἐκ τῶν ὑποθέσεών του, δὲν ἐνετρύφα οὐδ' αὐτὸς ἐν Σαβινύ. Μόνη ἡ Κλαίρη εὑρίσκετο εἰς τὸ στοιχεῖόν της ζῶσα ἐντὸς τοῦ μαγικοῦ ἐκείνου παραδείσου. Ἐγίνωσκε καὶ τὰς ἐλαχίστας αὐτοῦ λόχμας. Ἠναγκασμένη νὰ διασκεδάζῃ μόνη της ὡς ὅλα τὰ μονήρη παιδία, κατέστησεν ἐντρύφημά της περιπάτόν τινα, ἐπετήρει τὰ ἄνθη, εἶχε τὴν ἀγαπητήν της δενδροστοιχίαν, τὸ ἰδιαίτερον δένδρον της, τὸ θρανίον ἐφ' οὗ προὐτίμα νὰ κάθηται καὶ ν' ἀναγινώσκῃ.

Τὸν κώδωνα τοῦ γεύματος ἤκουε πάντοτε αἴφνης εὑρισκομένη εἰς τὸ βάθος τοῦ κτήματος, ἀφικνεῖτο δὲ εἰς τὴν τράπεζαν ἀσθμαίνουσα, ἠυχαριστημένη, λελουμένη ἐκ τοῦ καθαροῦ ἀέρος. Ἡ σκιὰ τῶν δενδροποιχιῶν διαρκῶς καταπίπτουσα ἐπὶ τοῦ νεαροῦ μετώπου της ἐπαφῆκεν ἐπ' αὐτοῦ οἱονεὶ μελαγχολικήν τινα ἡδύτητα, τὸ δὲ βαθὺ πράσινον χρῶμα τῶν δεξαμενῶν τὸ διατεμνόμενον ὑπὸ ἀορίστων ἀκτίνων ἀνευρίσκετο εἰς τοὺς μεγάλους ὀφθαλμούς της.

Ἡ λαμπρὰ ἐκείνη ἐξοχὴ τὴν ἐπροστάτευεν ἀληθῶς ἀπὸ τῆς χυδαιότητος καὶ τῆς ταπεινότητος τῶν περὶ αὐτήν. Ὁ κ. Γαρδινοὰ ἠδύνατο νὰ μεμψιμοιρῇ ἐνώπιόν της ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους διὰ τὴν ἀχρειότητα τῶν προμηθευτῶν καὶ τῶν ὑπηρετῶν, νὰ ὑπολογίζῃ πόσα τοῦ ἔκλεπτον κατὰ μῆνα, καθ' ἑβδομάδα, καθ' ἡμέραν, κατὰ λεπτόν· ἡ κυρία Φρομὼν ἠδύνατο ν' ἀπαριθμῇ τὰ παραπονά της κατὰ τῶν ποντικῶν, κατὰ τῶν σητῶν, κατὰ τοῦ κονιορτοῦ, κατὰ τῆς ὑγρασίας, πάντων ἐπιδιωκόντων ἐμμανῶς τὴν καταστροφὴν τῶν φορεμάτων της, συνομωσάντων κατὰ τῶν ἐρμαρίων της· οὔτε λέξις ἐκ τῶν ἠλιθίων αὐτῶν συνδιαλέξεων ἀπέμενεν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Κλαίρης. Εἰς περίπατος εἰς τὸν χλοερὸν λειμῶνα καὶ ὡραί τινες ἀναγνώσεως παρὰ τὸ χεῖλος τῆς δεξαμενῆς ἀπέδιδον τὴν γαλήνην εἰς τὴν γενναιόφρονα καὶ ἀγαπῶσαν τὴν εὐζωΐαν ψυχήν της.

Ὁ πάππος της τὴν ἐθεώρει ὡς πλάσμα ἀλλόκοτον, ὅλως ἀνάρμοστον διὰ τὴν οἰκογένειάν του. Ἤδη ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας της τὸν ἀνησύχει διὰ τῶν μεγάλων διαυγῶν ὀφθαλμῶν της, διὰ τῆς εὐθυκρισίας αὐτῆς περὶ πάντα, καὶ διότι πρὸς τούτοις δὲν ἀνεύρισκεν ἐν αὐτῇ τὴν ἰδίαν του θυγατέρα τὴν ἀείποτε εὐπειθῆ καὶ ὑποτεταγμένην.

—Αὐτὴ θὰ γείνῃ ὑπερήφανος καὶ ἰδιότροπος ὡσὰν τὸν πατέρα της, ἔλεγε κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς δυσθυμίας του.

Πολὺ περισσότερον ἤρεσκεν αὐτῷ ἡ μικρὰ Σέβη, ἥτις ἤρχετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ παίζῃ εἰς τὰς δενδροστοιχίας τοῦ Σαβινύ. Εἰς αὐτὴν τοὐλάχιστον ἀνεύρισκε χαρακτῆρα κόρης τοῦ λαοῦ, παρόμοιον μὲ τὸν ἰδικόν του, μὲ μικράν τινα δόσιν φιλοδοξίας καὶ φθόνου, ἥτις ἀπεκαλύπτετο ἔκτοτε διὰ μειδιάματος ἐλαφρῶς διαστέλλοντος τὴν ἄκραν τοῦ στόματός της. Παρεκτὸς τούτου τὸ κοράσιον ἐξεδήλου ἀπέναντι τοῦ πλούτου του ἔκπληξιν καὶ θαυμασμὸν ἁπλοϊκὸν κολακεύοντα τὴν ἀλαζονείαν τοῦ ὀψιπλούτου· ἐνίοτε πειραζομένη παρ' αὐτοῦ εὕρισκε πρὸς ἀπάντησιν εὐφυολογίας χαριεστάτας ἀληθοῦς τέκνου τῶν Παρισίων, ἐκφράσεις γνησίως παρισινάς, εἰς ἃς ἀπέδιδε περισσότερον τόνον ἡ λεπτοφυὴς καὶ ὕπωχρος *μαύρη* της, ἐν ᾗ ἡ χυδαιότης ἐνεῖχε καὶ κάποιαν εὐγένειαν. Διὰ τοῦτο ὁ ἁπλοϊκὸς γέρων οὐδέποτε τὴν εἶχε λησμονήσει.

Αὐτὴν τὴν φορὰν μάλιστα ὅτε μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν ἡ Σιδωνία ἔφθασεν εἰς Σαβινὺ μὲ τὴν ἐπιμελῆ της κόμμωσιν, μὲ τὸ χάριεν ἀνάστημά της, μὲ τὴν εὐφυᾶ καὶ γοργὴν φυσιογνωμίαν της, ἐπὶ πᾶσι δὲ μὲ τὴν ἐπιπρόσθετον ἐρασμιότητα τῆς ὁπωσοῦν ἐπιτετηδευμένης κομψότητος μαθητρίας ἐργαστηρίου τῶν συρμῶν ἐνεποίησεν πολλὴν αἴσθησιν. Ὁ γέρων Γαρδινοὰ λίαν ἐκπλαγεὶς διότι ἔβλεπε νεάνιδα ἤδη τελείαν ἀντὶ τοῦ κορασίου ὅπερ ἀνέμενεν, εὗρεν αὐτὴν ὡραιοτέραν, πρὸ πάντων δὲ κάλλιον ἐνδεδυμένην ἀπὸ τὴν Κλαίρην.

Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ἡ δεσποινὶς Σέβη ἐρχομένη ἐκ τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ἐπιβαίνουσα τοῦ μεγάλου ὀχήματος τῆς ἐπαύλεως εἶχεν ἐξαίρετον τὸ ἦθος· ἔλειπεν ὅμως ἀπ' αὐτῆς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπετέλει τὴν καλλονὴν καὶ τὸ γόητρον τῆς φίλης της, ἡ ἕξις, τὸ ἀπέριττον, ἡ πρὸς τὴν ἐπιτήδευσιν περιφρόνησις, προ παντὸς δὲ ἡ ἀσφάλεια τοῦ πνεύματος. Ἡ χάρις αὐτῆς ὡμοίαζε κάπως πρὸς τὴν ἐνδυμασίαν της· ἀπετελεῖτο αὕτη ἐξ ὑφάσματος εὐθηνοῦ, ἀλλὰ κεκομμένου συμφώνως πρὸς τὴν φιλοκαλίαν τῆς ἡμέρας, ἐκ ῥάκους ἔστω, ἀλλὰ ῥάκους, εἰς ὃ ὁ συρμός, ἡ μωρὰ πλὴν θελκτικὴ αὐτὴ θεότης ἔδιδε τὴν ἀπόχρωσιν, τὸν στολισμόν, τὸν ρυθμόν. Οἱ Παρίσιοι ἔχουσι διὰ τὰ τοιαῦτα τοῦ καλλωπισμοῦ εἴδη ἐπίτηδες μερικὰ χαριέντα πρόσωπα, εἰς ἃ εὐκολώτατα ἁρμόζει πᾶς περὶ τὴν κόμμωσιν καὶ περὶ τὸ ἐνδύεσθαι νεωτερισμὸς ἀκριβῶς διότι δὲν ἔχουσιν ἴδιον καλλονῆς τύπον, ἡ δὲ δεσποινὶς Σέβη ἦτο ἓν ἐκ τῶν προσώπων τούτων.

Ὁποίαν ἠσθάνθη ἀγαλλίασιν ὅτε ἡ ἄμαξα εἰσῆλθεν εἰς τὴν μακρὰν ὁδὸν τὴν ἐπεστρωμένην διὰ χλοεροῦ πρασίνου τάπητος, ἧς ἑκατέρωθεν ἀνυψοῦντο γηραιαὶ πτελέαι εἰς δὲ τὴν ἐσχατιὰν ἐφαίνετο ἀναμένουσα ἡ ἔπαυλις τοῦ Σαβινύ μὲ τὴν κιγκλιδωτὴν θύραν της ἀνοικτήν! Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἔζησεν ἀληθῶς τὸν μαγικὸν βίον, τὰ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ὠνειροπόλει. Ἡ πολυτέλεια ἐνεφανίζετο αὐτῇ ὑπὸ πᾶν σχῆμα· ἀπὸ τῆς μεγαλοπρεπείας τῶν αἰθουσῶν καὶ τοῦ ὕψους τῆς ὀροφῆς τῶν δωματίων, ἀπὸ τοῦ πλούτου τῶν ἀνθοκομείων καὶ τῶν σταύλων μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν, ἐν αἷς φαίνεται ὅτι συμπυκνοῦται ὡς τὰ ἔξοχα ἐκεῖνα ἀρώματα ὧν μία μόνη σταγὼν ἀρκεῖ νὰ πληρώσῃ εὐωδίας ὁλόκληρον θάλαμον, μέχρι τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐνθοφόρων κανίστρων, τοῦ ψυχροῦ ἤθους τῶν ὑπηρετῶν, τοῦ γεροῦ καὶ βαρυθύμου «ζεύξατε τὴν ἄμαξαν!» τῆς κυρίας Φρομών....

Πόσον εὐχαριστεῖτο εὑρισκομένη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἁβρᾶς διαίτης τῶν πλουσίων! Πόσον καλῶς ἥρμοζεν αὐτῇ ὁ τοιοῦτος βίος! Ἐνόμιζεν ὅτι ἀνέκαθεν δὲν εἶχε ζήσῃ ἄλλως.

Αἴφνης ἐπιστολὴ τοῦ Φραντζ ἀφικομένη ἐπανήγαγεν αὐτὴν ἐκ τῆς μέθης εἰς τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς της, εἰς τὴν ταπεινὴν κατάστασιν μελλούσης συζύγου ὑπαλλήλου, τὴν ἐτοποθέτει διὰ τῆς βίας εἰς τὸ μικρὸν πενιχρὸν οἴκημα, ὅπου ἡμέραν τινὰ ἔμελλε νὰ κατοικήσῃ, εἰς τὸ ὕψος μαύρης τινὸς οἰκίας ὅπου ἐφαίνετο αὐτῇ ἤδη ὅτι ἀνέπνεε τὸν βαρὺν ἀέρα, τὸν πεπυκνωμένον ἐκ πενίας.

Νὰ διαλύσῃ ἀρά γε τὸ συνοικέσιον;...

Βεβαίως ἠδύνατο νὰ τὸ πράξῃ, ἀφοῦ δὲν εἶχε δώσῃ ἄλλην ἐγγύησιν ἐκτὸς τοῦ λόγου της. Ἀλλ' ἂν ἤθελεν ἀπολέσει τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν τίς οἶδε μήπως ἤθελε τὴν ἀποζητήσῃ;

Εἰς τὴν μικρὰν ἐκείνην κεφαλὴν τὴν παράφορον ἐκ τῆς φιλοδοξίας συνεκρούοντο αἱ παραδοξότατα τῶν ἰδεῶν. Ἐνίοτε ὅτε ὁ γηραιὸς πάππος Γαρδινοά, ὅστις πρὸς τιμὴν αὐτῆς εἶχεν ἀποβάλει τὰ παλαιὰ θηρευτικὰ ἱμάτια καὶ τοὺς χονδροὺς χνοώδεις ὑπενδύτας, ἠστειεύετο μετ' αὐτῆς καὶ διεσκέδαζε ἀντιλέγων διὰ νὰ προκαλέσῃ ἀπάντησίν τινα δριμεῖαν ἐκ μέρους της, ἐκείνη τὸν ἔβλεπε χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ, ἀτενῶς, ψυχρῶς, εἰς τὸ βάθος τῶν ὀφθαλμῶν. Ἀ! ἂν εἶχεν ἡλικίαν μικροτέραν τοὐλάχιστον κατὰ δέκα ἔτη!... Ἡ ἰδέα του νὰ γείνῃ κυρία Γαρδινοὰ δὲν διήρκεσε πολύ. Νέον πρόσωπον, νέα ἐλπὶς ἀνέτελλεν ἤδη εἰς τὸν βίον της.

Ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῆς Σιδωνίας ὁ Γεώργιος Φρομών, ὅστις δὲν ἐφαίνετο πρότερον εἰς Σαβινὺ εἰμὴ κατὰ πᾶσαν Κυριακήν, ἀπέκτησε τὴν ἕξιν νὰ μεταβαίνῃ καὶ νὰ δειπνῇ ἐκεῖ σχεδὸν καθ' ἑκάστην.

(Ἕπεται συνέχεια)

Εὐκολώτερον κυβερνᾷ τις ἄλλους, δυσκολώτερον δὲ σώζει ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως ἄλλων.

Η ΠΡΩΤΗ ΙΔΡΥΣΙΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

(Συνέχεια καὶ τέλος).

III.

Τότε ἐπεκράτει ἡ ἀλληλοδιδακτικὴ λεγομένη μέθοδος, ἥτις μὲ ὅλα τὰ ἐλαττώματά της κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο εὐεργετικωτάτη· διότι δι' αὐτῆς εἷς διδάσκαλος ἐδίδασκεν ἑκατοντάδας μαθητῶν. Εὐτυχῶς δὲ ὁ πρῶτος διδάσκαλος, ὅστις ἔμελλε νὰ εἰσαγάγῃ νέαν διδασκαλίαν εἰς τὸν Στενήμαχον, οὐ μόνον τὴν μέθοδον κάλλιστα ἐγίνωσκεν, ἀλλὰ καὶ τὴν φιλοδοξίαν εἶχε νὰ παραγάγῃ γενναίους καρπούς, ὅτε μάλιστα παρετήρησεν ὅτι οἱ παῖδες τοῦ Στενημάχου ἦσαν προικισμένοι ὑπὸ τῆς φύσεως μὲ μεγίστην εὐφυΐαν καὶ ἐφλέγοντο ὑπὸ φιλομαθείας.

Ἐλθὼν ὁ διδάσκαλος κατέλυσεν εἰς οἰκίαν τινά· τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἐν συνοδίᾳ πάντων τῶν προκρίτων καὶ πλήθους λαοῦ ἐπεσκέφθη τὸ σχολεῖον.

Ἡ αἰκαδομὴ ἤρεσεν εἰς αὐτόν· ἀλλ' ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, εἶδεν αὐτὴν κενήν, μόνον δὲ μίαν ὑψηλὴν ἕδραν εἰς τὴν ἑτέραν τῶν βραχυτέρων πλευρῶν ἔχουσαν· διότι ὁ *ἀρχιτέκτων* φρονῶν ὅτι οἱ παῖδες θὰ κάθηνται χαμαὶ σταυροποδητεί, οὐδ' ἐφαντάσθη περὶ θρανίων.

Ὁ διδάσκαλος ἐγέλασε, καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς προκρίτους εἶπεν·

—"Ολα καλά· ἀλλὰ ποῦ εἶναι τὰ θρανία μὲ τοὺς *τηλεγράφους*; ποῦ τὰ ἡμικύκλια; ποῦ οἱ πίνακες ἀναγνώσεως; ποῦ οἱ χάρται;

Οἱ πρόκριτοι προσέβλεψαν ἀλλήλους μηδὲν ἐννοοῦντες ἐκ τῶν λόγων τοῦ *διδασκάλου*· ἀλλ' ἐφάνησαν ὅτι πολὺ εὐχαριστήθησαν, διότι ὁ διδάσκαλος ζητεῖ κάτι, τὸ ὁποῖον αὐτοὶ ἀγνοοῦσιν, ἄρα εἶναι νέον καὶ προοδευτικόν.

Ἀπεκρίθησαν λοιπὸν ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ ἀφῆκαν διὰ νὰ τὰ κάμῃ ὅπως τὰ θέλει ὁ διδάσκαλος.

Τὰ *θρανία*, οἱ *τηλέγραφοι*, τὰ *ἡμικύκλια* τερατοδῶς παραμορφωθέντα ἔκαμνον τὸν γύρον των εἰς τὰς οἰκίας καὶ συνοικίας τῆς πόλεως ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, καὶ ἕκαστος προσεπάθει νὰ μαντεύσῃ τί ἀρά γε νὰ εἶναι αὐτά· πάντες ὅμως συνεφώνουν ὅτι θὰ εἶναι καλὰ πράγματα, ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα μόνον εἰς τὴν *Ἀθήνα* καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην ὑπάρχουν.

Ἐν τούτοις τὸ ἄγνωστον εὐθὺς ἀνύψωσε τὸν διδάσκαλον εἰς τὰ ὄμματα τῶν πολιτῶν κατὰ πολλὰς βαθμίδας.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἀμέσως προσεκλήθησαν κατὰ παραγγελίαν τοῦ διδασκάλου λεπτουργὸς καὶ σιδηρουργός, εἰς τοὺς ὁποίους ἔδωκε σχέδια καὶ ὁδηγίας περὶ κατασκευῆς τῶν θρανίων καὶ ἡμικυκλίων, ὁ δὲ διδάσκαλος ἀνεδέχθη νὰ προμηθεύσῃ ἐξ Ἀθηνῶν πίνακας, χάρτας καὶ τὰ ἀναγνωστικὰ βιβλία.

Ὅτε οἱ πολῖται ἤκουσαν ὅτι τὰ βιβλία θὰ ἔλθουν ἀπὸ τὴν *Ἀθήνα* δὲν ἀμφέβαλλον πλέον ὅτι τὸ σχολεῖον των θὰ γείνῃ κάτι ἔκτακτον πρᾶγμα.

Ἂν ἡ κυρὰ *Ἀθήνα* ἐγνώριζε πόσα ἑκατομμύρια καὶ μὲ ποίους παλμοὺς καρδίας, μὲ ποῖα αἰσθήματα ἀγάπης, λατρείας, θαυμασμοῦ ἀποβλέπουσι πρὸς αὐτήν, ἴσως θὰ ἐφιλοτιμεῖτο νὰ φανῇ μᾶλλον ἄξια ὅλων αὐτῶν τῶν ἱερῶν αἰσθημάτων.—*Ἀθήνα* εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ εἶναι ἡ Ἐλευθέρα Ἑλλάς...

Ἡ κατασκευὴ τῶν θρανίων μὲ τοὺς *τηλεγράφους* καὶ τῶν σιδηρῶν ἡμικυκλίων προύχώρει καὶ ἡ μὲν χρῆσις τῶν θρανίων ἐνοήθη ὁπωσοῦν, μολονότι αἴνιγμα ἦτο εἰς αὐτοὺς ὁ λεγόμενος τηλέγραφος· τῶν ἡμικυκλίων ὅμως ὁ προορισμὸς ἦτο μυστήριον, ὡμολόγουν δὲ καὶ οἱ πλέον κοσμογυρισμένοι τῶν Στενημαχιτῶν ὅτι τοιοῦτο πρᾶγμα πρώτην φορὰν ἀκούουν καὶ βλέπουν.

Μετ' ὀλίγον συνετελέσθησαν τὰ θρανία καὶ ἐτοποθετήθησαν, παρετάχθησαν δὲ εἰς τὰς δύο μακροτέρας πλευρὰς καὶ τὰ ἡμικύκλια, δυνάμενα νὰ στηρίζωνται εἰς τὸν τοῖχον καὶ καταβιβαζόμενα νὰ τίθενται ὁριζοντίως. Ἐκρεμάσθησαν οἱ πίνακες τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἀνηρτήθησαν δύο μεγάλα ἡμισφαίρια καὶ ὁ Χάρτης τῆς Ἑλλάδος.

Ὅτε ἔγειναν τὰ *ἀποκαλυπτήρια* τῆς οὕτω διακοσμηθείσης αἰθούσης· (διότι ὁ διδάσκαλος δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τὸ πλῆθος νὰ εἰσέρχωνται, ἐνῷ ἐγίνετο ἡ συμπλήρωσις αὐτῆ), θάμβος κατέλαβε τοὺς πολίτας, καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς διὰ τὸ προσφιλὲς σχολεῖόν των ὅριον δὲν εἶχεν.

Τὴν δευτέραν Κυριακὴν τοῦ Ὀκτωβρίου 1843 ἔγειναν δημοτελῶς τὰ ἐγκαίνια τοῦ πρώτου κοινοτικοῦ σχολείου Στενημάχου, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἤρχισαν αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητῶν.

Ἐνεγράφησαν περὶ τοὺς 250 μαθητὰς ἡλικίας κυμαινομένης μεταξὺ 17 καὶ 5 ἐτῶν. Ἦτο σωστὴ βαβυλωνία.

Ὁ διδάσκαλος ἄνευ δυσκολίας μεγάλης διήρεσε τὴν πληθὺν ἐκείνην τῶν μαθητῶν εἰς τρεῖς τάξεις· εἰς τὴν πρώτην περιέλαβεν ὅλους, ὅσοι ἀνεγίνωσκον ὁπωσοῦν ἐλευθέρως· εἰς τὴν δευτέραν τοὺς δυναμένους τοὐλάχιστον νὰ συλλαβίζωσι, καὶ εἰς τὴν τρίτην πάντας τοὺς ἀναλφαβήτους.

Κατ' ἀρχὰς ὁ φιλότιμος διδάσκαλος εἰργάζετο ὅλας σχεδὸν τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας ἰδίᾳ μὲ τοὺς μαθητὰς τῆς πρώτης τάξεως, τοὺς ὁ-

ποίους προητοίμαζεν ὡς πρωτοσχόλους καὶ ἑρμηνευτὰς κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς μεθόδου.

IV.

Ἀφίνοντες ἤδη τὸ σχολεῖον νὰ λειτουργῇ κανονικῶς καὶ βαθμηδόν, ἂς ῥίψωμεν ἓν βλέμμα εἰς τὴν ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἐπίδρασιν αὐτοῦ

Ἐπειδὴ φαίνεται οἱ πολῖται αὐτοὶ διὰ τῆς ἐργασίας, τοῦ ἱδρώτου καὶ τῆς ἐπιστασίας των ἵδρυσαν τὸ σχολεῖόν των, ἡ πρὸς αὐτὸ στοργή των, ἤτο οἵα ἡ στοργὴ τοῦ γεωργοῦ πρὸς τὸν ἀγρόν του, πρὸς τὴν ἄμπελόν του, τὴν ὁποίαν αὐτὸς μὲ τὰς χεῖράς του ἐφύτευσε καὶ περιποιεῖται. Ἠγάπων ὅλοι τὸ σχολεῖον περισσότερον τοῦ ἰδίου αὐτῶν οἴκου. Ἕκαστος δὲ ἐφιλοτιμεῖτο νὰ συντελέσῃ τὸ ἐφ' ἑαυτῷ εἰς τὴν διακόσμησιν αὐτοῦ. Ὁ μὲν ἔφερεν ἐκ τῆς ἀμπέλου του τὸ καλλίτερον κλῆμα καὶ ἐφύτευσεν εἰς τὸν κῆπον· ἄλλος ἐκ τοῦ κήπου του τὴν καλλιτέραν μηλέαν, ἄλλος τὴν ὡραιοτέραν ῥοδῆν· ἐφύτευσαν δὲ δένδρα καὶ ἔξωθεν τοῦ σχολείου κατὰ μῆκος τῶν τοίχων. Ἡ πρὸς τὸ σχολεῖον ἀγάπη αὕτη μετεδόθη καὶ εἰς τοὺς ὀλίγους Στενημαχίτας τοὺς ἀποδημοῦντας, καὶ ὁ μὲν ἔπεμψεν ὡραίαν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως διὰ τὸ σχολεῖον, ὁ δὲ βιβλία τινά, ἄλλος εἰκόνας ἐνδόξων ἀνδρῶν, ἄλλος μίαν ὑδρόγειον σφαῖραν· ἤρχισαν δὲ τινες νὰ προικίζωσι τὸ σχολεῖόν των καὶ διὰ χρηματικῶν κεφαλαίων πρὸς διατήρησιν καὶ τελειοτέραν προαγωγὴν αὐτοῦ.

Ὁ διδάσκαλος, ἂν καὶ ἦτο *φραγκοφορεμένος*, δὲν ἦτο ὅμως ἐκ τῶν πεφυσιωμένων ἐκείνων τῶν μὴ ἀξιούντων νὰ ἔρχωνται εἰς ἐπαφὴν καὶ συγκοινωνίαν πρὸς τὸν λαόν· ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος ἦτο δημοτικός· ἦτο φαίνεται ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων διδασκάλων τῶν συναισθανομένων ὅτι ἡ ἀποστολὴ τοῦ διδασκάλου δὲν εἶναι μόνον ἡ ἐν τῷ σχολείῳ διδασκαλία, ἀλλὰ μάλιστα ἡ εὐεργετικὴ αὐτοῦ ἐπίδρασις ἐπὶ τῶν ἐνηλίκων κατοίκων τοῦ τόπου. Συναναστρέφετο μετὰ πάντων, ἐπεσκέπτετο κατ' οἶκον τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν, καὶ οὕτως οὐ μόνον περὶ τῆς ἐπιμελείας καὶ διαγωγῆς αὐτῶν ἐπληροφορεῖτο, ἀλλὰ καὶ πρακτικὰς συμβουλὰς ἔδιδε περὶ τῆς σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ἀγωγῆς αὐτῶν εἰς τοὺς γονεῖς, ὑπέκαιε τὸν πρὸς τὴν παιδείαν ζῆλον αὐτῶν καὶ ἀνεπτέρου τὸ ἐθνικὸν αὐτῶν φρόνημα.

Ἦσαν δὲ οἱ διδάσκαλοι τοῦ καιροῦ ἐκείνου κατὰ πολὺ κρείττονες τῶν πλείστων τῶν νεωτέρων, καὶ τὰ παιδαγωγικὰ παραγγέλματα, τὰ ὁποῖα οἱ νῦν ἐν τοῖς διδασκαλείοις μανθάνουσιν, ὅπως κατὰ τὰς ἐξετάσεις ἐρωτώμενοι ἀποστηθίσωσι, καὶ φαίνωνται σοφοί, ταῦτα ἐκεῖνοι ἐφήρμοζον πρακτικώτατα. Εἶχε τὰ ᾄσματά του, τὴν γυμναστικήν, τοὺς περιπάτους καὶ τὰς ἐκδρομάς· ταῦτα δὲ πάντα ὡς μαγνήτης εἵλκυον τοὺς παῖδας εἰς τὸ σχολεῖον. Τακτικῶς δὲ Σάββατον ἑσπέρας καὶ Κυριακὴν πρωὶ οἱ μαθηταὶ μετὰ τοῦ διδασκάλου ἐξεκκλησιάζοντο ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὰς διοφόρους ἐκκλησίας, οἱ δὲ προκεχωρηκότες εἰς τὴν ἀνάγνωσιν μαθηταὶ ἐσχημάτιζον χορὸν περὶ τοὺς ἱεροψάλτας, καὶ ἐκανονάρχουν, ἔλεγον τὰς προφητείας καὶ τὸν Ἀπόστολον καὶ ἔψαλλον διάφορα τροπάρια. Ἕκαστος δ' ἐννοεῖ πόσον εὐεργετικῶς ταῦτα ἐπέδρων ὄχι μόνον εἰς τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν τῶν παίδων διαμόρφωσιν ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην τὴν κοινωνίαν.

Κατὰ πᾶσαν δὲ Κυριακὴν μετὰ τὴν ἐκκλησίαν τὸ σχολεῖον μεταβάλλετο εἰς Λέσχην. Ὁ διδάσκαλος ἐλάμβανεν *ἐφημερίδα*, ἥτις τακτικῶς ἤρχετο, ἓν φύλλον τὴν ἑβδομάδα... ἤτο, νομίζω, ἡ καλὴ *Ἀμάλθεια* τῆς Σμύρνης. Οἱ πολῖται λοιπὸν συνήρχοντο εἰς τὸ σχολεῖον, διὰ νὰ μάθωσι τὰ νέα,—πρὸ πάντων τὰ νέα τῆς Ἑλλάδος.—Ὁ διδάσκαλος ἀνεγίνωσκε τὴν ἐφημερίδα, οἱ ἀκροαταὶ ἐν τῷ μεταξὺ διέκοπτον αὐτόν, διὰ νὰ ζητήσωσι τὴν ἑρμηνείαν λέξεώς τινος· ἔπειτα ἤρχιζον συζητήσεις καὶ σχόλια. Αἱ τέως ἱστορικαὶ γνώσεις τῶν πολιτῶν περιεστρέφοντο εἰς τὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον μυθολογικὰ διηγήματα τοῦ χρονογράφου καὶ εἰς τὴν φυλλάδα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου· τώρα ὁ διδάσκαλος ἤνοιγε νέους εὐρυτάτους ὁρίζοντας εἰς τοὺς ἁπλοϊκοὺς ἐκείνους Ἕλληνας.

Ἀλλ' ἐνταῦθα ὀφείλω νὰ μνημονεύσω ἑνὸς Στενημαχίτου, ὅστις ἀπετέλει ἀγαστὴν ἐξαίρεσιν. Οὗτος τῷ ὄντι εἶχεν ἰδιαιτέραν κλίσιν, σωστὸν πάθος πρὸς ἱστορικὰς μελέτας, καὶ ἀνλάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰ πενιχρὰ ἱστορικὰ βοηθήματά του, τὰ ὁποῖα πανταχόθεν συνέλεγεν, ἤτο ἀληθῶς ζωντανὴ ἱστορία ἰδίᾳ τῆς βυζαντινῆς περιόδου. Τὸ δ' ἐκ τῶν ἱστορικῶν μελετῶν μορφωθὲν ἐθνικόν του φρόνημα ἦτο θεῖος ἐνθουσιασμός, ἱερὸς φανατισμὸς πρὸς πᾶν Ἑλληνικόν. Κατὰ τὴν σκοτεινὴν ἐκείνην ἐποχὴν ἄνθρωπος μηδεμιᾶς τυχὼν ἐν σχολείοις παιδεύσεως ἐτίμα καὶ ἐπέβετο τὰς ἀρχαιότητας μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ σεβαστοῦ καθηγητοῦ Κουμανούδη, καὶ ἤδη ἀπὸ τοῦ 1835 συνέλεγε πᾶν ὅ,τι ἀρχαῖον, ἀγάλματα, νομίσματα, ἐπιγραφάς. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ὠνομάζετο Κωνσταντῖνος Καλαμάντης.

Εἶναι δὲ περίεργον ὅτι ὁ ἁπλοϊκὸς οὗτος ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὸν μοχθηρότατον ἐχθρὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ διέβλεπεν εἰς τοὺς Βουλγάρους, ὄχι αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἀλλ' ὡς ὄργανα ἄλλων ἰσχυρῶν.

Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ ἐπίδρασις τοῦ σχολείου εἰς τὴν κοινωνίαν ἐκείνην, ὥστε ὅσοι μὲν τῶν γονέων ἐγίνωσκον ἀνάγνωσιν, αὐτοὶ πρῶτοι ἀνεγίνωσκον τὰ βιβλία τῶν τέκνων των, οἱ δὲ μὴ γινώσκοντες ν' ἀναγινώσκωσι καθήμενοι τὴν νύκτα πλησίον τῶν τέκνων των ἠκροῶντο μετὰ προσοχῆς τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀναγινωσκόμενα, οὕτω δ' ἐντὸς βραχέος χρόνου αἱ στοιχειώδεις γνώσεις τῆς ἱερᾶς ἱστορίας, τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, τῆς γεωγραφίας ἐγένοντο κοινὸν κτῆμα ὅλης τῆς κοινότητος,

Τὸ σχολεῖον ἀληθῶς κατέστη μικρὸς φάρος, διαχέων φῶς εἰς τὴν μικρὰν ἐκείνην κοινότητα, καὶ τὸ φῶς τοῦτο ὡδήγει αὐτοὺς ὁσημέραι εἰς νέαν τινὰ βελτίωσιν.

Τὰ σχολεῖα μόνον ὅταν οὕτως ἐπιδῶσιν ἐπὶ τοῦ βίου τῶν πολιτῶν καὶ προάγωσι τὴν ἀληθῆ πρόοδον τῆς κοινωνίας, ἐκπληροῦσι τὴν ὑψηλὴν ἀποστολήν των. Δυστυχῶς σήμερον σπανιώτατα εἶναι τὰ τοιαῦτα σχολεῖα. Συσταίνεται ἓν σχολεῖον, ὅπως ἀνοίγῃ ἓν παντοπωλεῖον ἢ εἰς φοῦρνος. Ἡ ἐνέργεια τῶν σχολείων περιορίζεται εἰς τὸ νὰ ἐφοδιάσῃ νέους τινὰς μὲ *προσόντα* τινά, ὄχι τὰ προσόντα ἐκεῖνα, δι' ὧν θὰ καταστοῦν χρήσιμα καὶ προαγωγὰ μέλη τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα δίδουσιν ἐλπίδα τοὐλάχιστον προσόδου πρὸς τὸ δημόσιον καὶ τὸ δημοτικὸν ταμεῖον.

Περίεργα, πιστεύομεν, ἐξαγόμενα θὰ μᾶς ἔδιδε τοιαύτη τις στατιστική: «Πόσα στρέμματα γῆς ἐκαλλιεργοῦντο ἐν τῇ περιφερείᾳ πόλεως ἢ χωρίου πρὶν συσταθῇ Ἑλληνικὸν σχολεῖον ἢ γυμνάσιον, καὶ πόσα, ἔτη τινὰ μετὰ τὴν σύστασιν;»—«Πόσοι θηρευταὶ θέσεων πρότερον καὶ πόσοι μετὰ ταῦτα;» κλπ.

Ἀλλ' ὅτι τὰ σχολεῖα ζητοῦνται καὶ συσταίνονται διὰ πάντα ἄλλον λόγον ἢ διὰ τὴν πρὸς τὴν ἀληθῆ παιδείαν ἀγάπην ἀρκεῖ νὰ μαρτυρηθῇ καὶ μόνον ἐκ τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως τῶν διδακτηρίων, τῆς ἀπουσίας δὲ καὶ τοῦ ἐλαχίστου ἐνδιαφέροντος τῶν πολιτῶν καὶ αὐτῶν τῶν ὀφειλόντων φύσει νὰ ἐνδιαφέρωνται ὑπὲρ αὐτῶν, δηλ. τῶν γονέων τῶν μαθητῶν, ὑπὲρ τοῦ σχολείου.

Δύο οὐσιωδέστατοι, οἱ μόνοι ἴσως παράγοντες τῆς ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς προόδου, ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ σχολεῖον, ἀμφότερα ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου, διατελοῦσι παρ' ἡμῖν ἀπὸ μακροῦ χρόνου εἰς νέκρωσιν· ἀλλ' οἱ νεκροὶ ὑπόκεινται εἰς σῆψιν, καὶ ἐκ τῆς σήψεως μόνον μολύσματα γεννῶνται.

Βλάσιος Σκοραβάης.

Συνήθως ὁ ἄνθρωπος τοσοῦτον προσποιεῖται ἐνώπιον τῶν ἄλλων, ὥστε ἐπὶ τέλους προσποιεῖται καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ.

*

Ὅπως τὰ τοῦ προσώπου, οὕτω καὶ τῆς ψυχῆς τὰ ἐλαττώματα διὰ τοῦ γήρατος καθίστανται ἀσχημότερα.

*

Ἡ φύσις δημιουργεῖ τὸ προτέρημα, ἡ δὲ τύχη ἀναδεικνύει αὐτὸ ἐνεργόν.

ΙΑΤΡΙΚΑΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΖΑΛΗ ΕΚ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ, ΖΑΛΗ ΕΚ ΤΩΝ ΟΡΕΩΝ, ΖΑΛΗ ΕΚ ΤΗΣ ΑΜΑΞΟΔΡΟΜΙΑΣ.

Πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν γράφουσιν ἡμῖν ὅτι πολὺ ἐπεθύμουν νὰ ἔλθωσι νὰ θαυμάσωσι τὰ τεράστια τῆς Ἐκθέσεως, ἀλλ' ὅτι ἀπέχουσιν ἕνεκα τῆς ἐνοχλήσεως τῆς πολλάκις ὀδυνηρᾶς ἣν ὑφίστανται ὁσάκις ἁμαξοδρομοῦσι ἢ σιδηροδρομοῦσι.

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ δώσωμεν εἰς αὐτοὺς συμβουλάς τινας, διότι ἡ ἐνόχλησις αὕτη εἶναι πολὺ μᾶλλον συνήθης ἢ ὅσον κοινῶς νομίζεται.

Ἡ κοινῶς λεγομένη ζάλη, ἥτις εἶναι πολλάκις σημεῖον τῆς ἀρχῆς σοβαρῶν ἀσθενειῶν, ἀλλ' ἥτις ὑπάρχει πολλάκις καὶ εἰς ἄλλας ἐλαφρὰς νόσους, εἶναι κατάστασις ἰδία τοῦ ἐγκεφάλου, καθ' ἣν τὰ ἀντικείμενα φαίνονται στρεφόμενα, χορεύοντα, κινούμενα περὶ ἡμᾶς. Τίς ἡ αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου; Μέχρι τοῦδε αἱ φυσιολογικαὶ μελέται δὲν ἔδωκαν ἐπαρκῆ ἐξήγησιν αὐτοῦ· ἀνεῦρον μόνον τρεῖς αἰτίας τοῦ φαινομένου, ἀλλοίωσιν τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλοίωσιν τοῦ αἵματος, ἀλλοίωσιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Σπανίως τὰ θαλάσσια ὕδατα εἶναι ἀκίνητα· προέρχονται λοιπὸν ἐκ τούτου κινήσεις αὐτῶν μᾶλλον ἢ ἧττον ἰσχυραί, κινοῦσαι τὰ πλοῖα κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, λίαν δυσάρεστοι εἰς τοὺς ἐπιβάτας καὶ προξενοῦσαι εἰς αὐτοὺς σπουδαῖα συμπτώματα, ζάλας, θαμβώσεις, ναυτίας, ἐμέτους, συγκοπάς. Τόση δὲ εἶναι πολλάκις ἡ ἀγωνία καὶ ἡ κατάπτωσις τῶν δυνάμεων τῶν δυστυχῶν ἀρρώστων, ὥστε οἱ γενναιότεροι δειλιῶσιν εἰς τὴν ἰδέαν θαλασσίου πλοῦ.

Τίς δὲ ἡ αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου; Καὶ ἐνταῦθα ἀκόμη ἀνεπαρκὴς εἶναι ἡ ἐπιστήμη· ὁ ἀλατώδης ἀήρ, ὁ ἐρεθισμὸς τῶν ὀπτικῶν νεύρων ὁ προερχόμενος ἐκ τῆς ἀδυναμίας τοῦ προσηλοῦν τὸ βλέμμα εἰς τὰ ἀντικείμενα· ταραχὴ τῶν κοιλιακῶν ὀργάνων ἕνεκα τῶν κινήσεων τοῦ πλοίου, ἀναιμία τοῦ ἐγκεφάλου, δυσωδίαι τῆς πίσσης, τῆς μηχανῆς, τῶν σχοινίων, διακίνησις τοῦ ἐγκεφάλου πάντα ταῦτα προεβλήθησαν ὡς αἴτια ἀλλ' ἄνευ ἀποδείξεως.

Αἱ γυναῖκες ὑπόκεινται μᾶλλον τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν ἀρρωστίαν ταύτην.

Τίς ἡ θεραπεία; Ἐσυμβούλευσαν νὰ τρώγῃ τις γενναίως πρὶν ἐπιβιβασθῇ ἐπὶ τοῦ πλοίου, νὰ πίνῃ καφέν, νὰ φέρῃ ζώνην καταθλίβουσαν τὴν κοιλίαν καὶ ὑποστηρίζουσαν τὰ σπλάγχνα· τέλος δὲ ἰσχάτως οἱ ναυτικοὶ ἰατροὶ φαίνονται ὠφέλειαν παρατηρήσαντες ἐκ τῆς ἀντιπυρίνης,

τὴν ὁποίαν δίδουσι κατὰ γραμμάριον τρὶς τῆς ἡμέρας.

Ὅταν ἐπέλθῃ ἐκ τῆς θαλάσσης ζάλη, πρέπει νὰ κατακλινώμεθα, νὰ πίνωμεν ψυχρὸν καμπανίτην οἶνον, ἐγχύματα τεΐου, ἢ ἡδύοσμον.

Ἡ δὲ ἐκ τῶν ὀρέων ζάλη συνίσταται εἰς ἐνοχλήσεις, αἵτινες ἔχουσι πολλὴν ἀναλογίαν πρὸς τὰς ἐκ τῆς θαλάσσης, συμβαίνουσι ὅταν ἀναβαίνῃ τις εἰς ὕψη μεγάλα, καὶ τούτων δὲ ἡ αἰτία δὲν εἶναι ἀκόμη πολὺ γνωστή.

Δὲν πρέπει νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ παράδοξος αὕτη νόσος, εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ φόβου, ἀλλὰ νευρικῆς καταστάσεως· ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις, τροποποιοῦσα τοὺς ὅρους τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς ἀναπνοῆς, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ πρωτεύουσα αἰτία.

Ὁ μηχανικὸς Κάρολος Βατιέ, διατρίψας ἐν Χιλί, ὅπου ἐπιπολάζει ἡ νόσος αὕτη, δίδει ἡμῖν ἀξιόλογον περιγραφὴν ταύτης :

«Ὑπὸ τὸ ὄνομα *puna*, ἐκφράζουσι, λέγει, ἐν Χιλί, κατάστασιν ἰδίαν τῆς ἀτμοσφαίρας, ἥτις παρουσιάζεται πρὸ πάντων εἰς τὰ μεγάλα ὕψη τῶν Καρδιλλιέρων, ἰδίως εἰς τὸ ὕψος 2,500 μέτρων ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλλάσσης, ἐπενεργοῦσαι ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων.

» Ἡ ἀναπνοὴ εἶναι δύσκολος, ὁ ὁδοιπόρος νομίζει ὅτι ἀπειλεῖται ὑπὸ πνιγμοῦ· ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἐπιταχύνεται, ἐπέρχονται δὲ καρδιακοὶ παλμοί, αἴσθησις συσφίγξεως περὶ τὴν κεφαλήν. Τὸ δέρμα ξηραίνεται· πολλάκις δὲ ἐπέρχονται ἔμετοι. Ὁ ἄρρωστος βασανίζεται ὑπὸ ἰσχυρᾶς κεφαλαλγίας καὶ ἀϋπνίας. Πολλάκις δὲ τὸ αἷμα ἐξέρχεται ἐκ τῆς ῥινὸς καὶ τῶν ὤτων.

»Παρὰ τοῖς ζώοις ἡ ἀναπνοὴ καθίσταται θορυβώδης καὶ δύσκολος. Τὸ ζῶον δὲν δύναται νὰ προχωρήσῃ ταχέως, καὶ πολλάκις ἀρνεῖται νὰ προχωρήσῃ, ἐνίοτε δὲ καταπίπτει ὡς κεραυνόπληκτον καὶ ἀποθνήσκει.

»Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κακοῦ, πρέπει ἕκαστος νὰ μὴ πεζοπορῇ καὶ μάλιστα ἐν ἀνωφερείαις· νὰ ἀποφεύγῃ τὰ παστὰ κρέατα καὶ τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ καὶ νὰ πίνῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον ὕδωρ, νὰ κάμῃ δὲ χρῆσιν τοῦ καφὲ καὶ τοῦ τεΐου ἐν ἐγχύμασιν ἐλαφροῖς. Ὁ ὁδοιπόρος πρέπει νὰ φέρῃ ζώνην ἐκ φλανέλλας καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τὰς ἀποτόμους μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας. Τὰ καλλίτερα δὲ φάρμακα θεωροῦνται τὸ ὠμὸν κρόμμυον καὶ τὸ σκόροδον. Ὠφελοῦσι δὲ τὰ ἐλαφρὰ ὑπακτικὰ καὶ μικραὶ δόσεις ἰωδόχου καλίου. Τὰ ζῶα δὲν πρέπει νὰ καταπονῶνται καὶ πρέπει νὰ τοῖς παρέχηται ὕδωρ, ἀφοῦ ἐπ' ὀλίγον ἀναπαυθῶσιν. Ἐὰν δὲ πάθωσιν ἐγκεφαλικὴν συμφόρησιν, πρέπει νὰ σχίζεται βαθέως τὸ λοβίον τοῦ ὠτὸς πρὸς ἀποχετευτικὴν αἱμορραγίαν.»

Ἡ συνήθης χρῆσις τῶν ἀμαξῶν ἔχει ἐπίδρασίν τινα ἐπὶ τῆς ὑγείας, ἕνεκα τῶν δονήσεων, τὰς ὁποίας προξενοῦσιν· ἀλλ' ἐὰν αὗται αὐξάνουν τὴν ὄρεξιν καὶ εὐκολύνουν τὴν πέψιν, ἔχει ὅμως καὶ τὸ δυσάρεστον ὅτι προξενεῖ δυσκοιλιότητα καὶ ἐγκεφαλικὰς συμφορήσεις.

Ἡ κυρία ὠφέλεια εἶναι ὅτι δι' αὐτῶν μεταβαίνει τις ἀπὸ ἑνὸς περιέχοντος εἰς ἄλλο, ὅτι οἱ πνεύμονες ἀναπνέουσιν ἀέρα ζωηρῶς, ὅστις ζωογονεῖ τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὴν κυκλοφορίαν, καὶ ὠφελεῖ ἑπομένως πολὺ ὅταν ὑπάρχῃ ἀδράνεια ἀναπνοῆς.

Μακρὰ ὁδοιπορία διὰ σιδηροδρόμου εἶνε ὡσαύτως ὀχληρά· ἡ λίαν ταχεῖα κίνησις τῶν ἁμαξοστοιχιῶν εἶναι ἐπικινδυνοτάτη εἰς πολλὰς κοιλιακὰς παθήσεις καὶ κατὰ τὴν κύησιν.

Ἄτομα τινὰ δὲν δύνανται νὰ καθήσωσιν ἐπὶ τῶν ἐμπροσθίων καθισμάτων, εἴτε ἐν ἁμάξῃ, εἴτε ἐν σιδηροδρόμῳ χωρὶς νὰ ὑποφέρωσιν ἐκ τῆς ἐν ἁμάξῃ ζάλης, ἥτις ἔχει μεγάλην ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἐκ τῆς θαλάσσης ζάλην.

Πολλὰ ἐθεωρήθησαν ὡς αἴτια τῶν παραδόξων τούτων φαινομένων· ὁ κάμματος, ἡ ταχεῖα μετάθεσις τοῦ ἀέρος, αἱ διακινήσεις τῆς ἁμαξοστοιχίας ἢ τῆς ἁμάξης προκαλοῦσαι ἐγκεφαλικὴν ταραχήν, ἡ ἔλλειψις ἀερισμοῦ, ἡ θερμότης, καὶ τέλος, ὅταν κάθηταί τις ἐπὶ τῶν ἐμπροσθίων, ἡ μετόπισις τῶν ὀπτικῶν ἀκτίνων, διότι βλέπει τις τὰ ἀντικείμενα φεύγοντα ἀντὶ νὰ τὰ βλέπῃ πλησιάζοντα.

Ὅπως ἀποφύγῃ τις τοσοῦτον δυσαρέστους ἐνοχλήσεις, αἵτινες ἀφαιροῦσι πάσαν εὐχαριστησιν συμβουλεύω κατὰ τὴν ἰδίαν μου πεῖραν 1) νὰ μὴ μεταβάλῃ τις παντάπασι τὰς ἕξεις του τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του, δηλ. νὰ μὴ ἐγερθῇ τις λίαν πρωΐ· 2) νὰ λάβῃ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἓν γραμμάριον ἀντιπυρίνης ἐν μιᾷ δόσει καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δόσιν αὐτὴν τρὶς ἐντὸς τῆς ἡμέρας· 3) νὰ λαμβάνῃ εἰς τοὺς σταθμοὺς τοῦ σιδηροδρόμου κατάψυχρα ποτά· 4) νὰ τρώγῃ ὀλίγον· 5) νὰ μὴ ἀναγινώσκῃ κατὰ τὴν σιδηροδρομίαν, νὰ μὴ κάθηται ἐπὶ τῶν ἐμπροσθίων καθισμάτων, καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τοὺς καπνίζοντας.

(Dr Henri Perrussel) Μετάφρασις Ξ.

ΔΗΜΩΔΗΣ ΠΟΙΗΣΙΣ

Βόρειος Εὔβοια,

Αὐτὰ τὰ μάτια σ' τῶμορφα, τὰ φρύδια τὰ γραμμένα,
Αὐτὰ μὲ κάνουν κι' ἀρρωστῶ, μὲ κάνουν καὶ πεθαίνω.
Πάρε τὸ τουφεκάκι καὶ σύρε 'ς τὸ κυνήγι.
Κι' ἂν βρῇς περδίκια σκότω'στα, τρυγόνια βάρεσέ τα,
Ἂν εὕρῃς καὶ τὸν ἄντρα μου, βῆξε καὶ σκότωσέ των.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΗΣ Α. Υ. ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΤΗΣ ΣΑΞΩΝΙΑΣ ΜΑΪΝΙΓΓΕΝ

Ἀξιότιμε κύριε Διευθυντὰ τῆς «Ἑστίας».

Ἀνέγνωσα μετ' εὐχαριστήσεως ἐν τῷ περιοδικῷ ὑμῶν τὸ ἄρθρον περὶ τῆς ἄνευ καπνοῦ κτλ. πυρίτιδος, ὅπερ ἔστειλα εἰς τὸν φίλον μου κύριον συνταγματάρχην Κοκκίδην.

Εἶδον ὅμως μετ' ἀπορίας ἐκ τῆς μικρᾶς εἰσαγωγῆς, ἣν προετάξατε, ὅτι νομίζετε ἐμὲ τὸν συγγραφέα. Χάριν τῆς ἀκριβείας καὶ διότι δὲν ἔχω διόλου ὄρεξιν νὰ ἀναλάβω τὴν εὐθύνην ὅλων τῶν περιεχομένων, σᾶς παρακαλῶ νὰ γνωστοποιήσητε εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν, ὅτι τὸ πρωτότυπον ἐδημοσιεύθη πρὸ μηνῶν εἰς γερμανικὸν στρατιωτικὸν περιοδικόν : «Ἐτήσια βιβλία διὰ τὸν γερμανικὸν στρατὸν καὶ στόλον» (Jahrbücher für deutsche Armee und Marine) καὶ ὅτι ἐγὼ οὐδὲν ἄλλο εἶμαι ἢ μεταφραστής.

Διατελῶ, Κ. Διευθυντά, ὅλως πρόθυμος
ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ
Πρίγκηψ διάδοχος τῆς Σ. Μάϊνιγγεν.

Ἐν Βερολίνῳ τῇ 3 Αὐγούστου 1889.

Σ. Τ. Δ. Εὐχαρίστως δημοσιεύοντες τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τῆς Α. Υ. σπεύδομεν νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἐν τῇ σημειώσει ἥτις προετάχθη κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ εἰρημένου ἄρθρου ἐρρέθη ἀκριβῶς ὅτι ἐν αὐτῷ *συνωμίλητο αἱ ἐν Γερμανίᾳ γνῶμαι περὶ τοῦ νέου ὅπλου*. Νῦν ὡρισμένως δηλοῖ ἡ Α. Υ. ὁ πρίγκηψ πόθεν μετέφρασε τὸ ἄρθρον, καὶ τὴν δήλωσιν ταύτην κατὰ τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν δημοσιεύομεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ὑπάρχουσι 149,912 μίλια σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, τῶν ὁποίων αἱ 14,392 κατασκευάσθησαν τὸ παρελθὸν ἔτος. Ἡ ἐξπεριουσία τῶν ἑταιριῶν ἀνέρχεται εἰς 9,000,000,000 δολλαρίων. Αἱ ἁμαξοστοιχίαι διέτρεξαν 643,978,896 μιλίων τὸ παρελθὸν ἔτος. Τὰ εἰσοδήματα τῶν σιδηροδρόμων ἀνῆλθον εἰς 931,000,000 δολλαρίων, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς ἑξακόσια ἑκατομμύρια. Ἐν τῇ πολιτείᾳ τῆς Μασσαουσέτης ἓν μίλιον σιδηροδρόμου ἀναλογεῖ εἰς 412 τετρ. μίλια ἐδάφους καὶ 883 κατοίκους.

Τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ τῆς οἰκουμένης κατὰ χιλιόμετρα ἔχει ὡς ἑξῆς: Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι Ἀμερικῆς, 201,770. Ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη 189,803. Ὁλόκληρος ἡ Ἀσία 20,768. Ἡ Ἀφρικὴ 6,729. Ἡ Αὐστραλία 12,142. Ἡ Γερμανία 36,737. Ἡ Μεγάλη Βρεττανία 30,357. Ἡ Γαλλία 30,959. Ἡ Ῥωσσία 26,008. Ἡ Αὐστρουγγαρία 22,106. Ἡ Ἰταλία 9,825. Αἱ Ἀγγλικαὶ Ἰνδίαι 18,558. Ὁ Καναδᾶς 15,414. Ὁλόκληρος ἡ Οἰκουμένη 470,175.

ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

ΙΣΠΑΝΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ

Ὁ κ. Ἰωακεὶμ Ρούβιο ὁ Ὅρς ὅστις θεωρεῖται θεμελιωτὴς τῆς νέας καταλανικῆς ποιήσεως ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῆς πρώτης δημοσιεύσεως καταλανικῶν στίχων του ἐξέδωκεν ἄρτι ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Lo gayter del Llobregad* εἰς δύο περικαλλεῖς τόμους τὰ ποιήματά του. Ἡ ἔκδοσις αὕτη εἶνε πολύγλωττος — Edicio Poliglota. Περιέχει μεταφράσεις ποιημάτων του ἐμμέτρους εἰς πλείστας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Μεταξὺ ἄλλων ὑπάρχουσι καὶ ἑλληνικαὶ μεταφράσεις, δύο ποιημάτων ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Α. Χρηστομάνου καὶ ἡ ἑξῆς ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Βικέλα:

ΒΑΣΑΝΑ ΚΑΙ ΒΑΛΣΑΜΑ

Λουλοῦδι ποῦ σκορπᾶς τ' ἀρώματά σου,
ἐνῷ τὰ φύλλα μέσα τῆς καρδιᾶς σου
τὰ ἔχει ἡ λύπη δροσορραντισμένα,
τὰ βάσανά σου ποιὸς θὰ βαλσαμώσῃ;
τὰ δάκρυά σου ποιὸς θὰ τὰ στεγνώσῃ,
ποῦ δίδουν 'ς τὸν καϋμό σου τόση χάρι;
τὰ δάκρυα, ποῦ λάμπει τὸ καθένα
ἐπάνω εἰς τὸ κάθε σου φυλλάκι,
ὡσὰν σπαραριστὸ μαργαριτάρι;
παρηγοριὰ ποιὸς θάλθῃ νὰ σοῦ δώσῃ;
—Ὁ Ἥλιος ἀπεκρίθηκε τ' ἀνθάκι.
Ἐσὺ ὁποῦ σκορπᾶς τὴν ἁρμονία,
ὦ ποιητά, ἐνῷ ἡ ἀγωνία
ἔχει τὸ μέτωπό σου αὐλακώσῃ,
ἐσύ, ποῦ ἡ ψυχή σου μόνον ξέρει
νὰ κλαίῃ, νὰ θρηνῇ, νὰ ὑποφέρῃ,
ὄχ, 'ς τὴν ζωὴ τὴν ἀνεμοδαρμένη
γαλήνη ποιὸς μπορεῖ νὰ ξαναδώσῃ
ἐνῷ ἀστράφτει ἀπὸ κάθε μέρος;
Ἐνῷ ἀπ' τὴν καρδιὰ τὸ δάκρυ βγαίνει,
ποιὸς τὴν χαρὰ μπορεῖ νὰ ξαναφέρῃ;
— Κ' ἐκεῖνος ἀπεκρίθηκε : ὁ Ἔρως.

Δ. Βικέλας

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις πρό τινων ἡμερῶν ὁ Ψῆλιξ Πυάτ, ὁ ἐπικληθεὶς «γηραιὸς ἐπαναστάτης». Γεννηθεὶς τῷ 1810, πρὸ μὲν τῆς φεβρουαρινῆς ἐπαναστάσεως συνειργάσθη ἐν πολλαῖς δημοκρατικαῖς ἐφημερίσι, εἶτα δὲ τῷ 1848 ἐκλεχθεὶς ἀντιπρόσωπος ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει συνήδρευσεν ἐν αὐτῇ ὡς ἐξέχον μέλος τοῦ κόμματος τῶν ὀρεινῶν μέχρι τῶν ταραχῶν τοῦ Ἰουνίου ὅτε καταδιωχθεὶς ὡς στασιαστὴς ἠναγκάσθη νὰ ἐκπατρισθῇ. Ἐπανῆλθε δὲ τῷ 1869 ἀλλὰ καὶ πάλιν ἠναγκάσθη νὰ δραπετεύσῃ, καταδικασθεὶς δι' ἄρθρα του τινά, δημοσιευθέντα ἐν τῇ ἐφημερίδι Rappel. Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Γ' ἐπανελθὼν εἰς Παρισίους ἐξέδωκε τὴν ἐφημερίδα Combat, καὶ μετὰ ταύτην τὸν Vengeur, ἀλλὰ μετασχὼν τῆς Κομμούνας, κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ στρατοδικείου, ἀλλ' ἐρήμην, διότι πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς Παρισίους τοῦ κυβερνητικοῦ στρατοῦ εἶχε κατορθώσῃ νὰ φύγῃ. Ὁ Πυάτ ἐποίησε καί τινα κοινωνικὰ δράματα, ἐν οἷς καὶ τὸν γνωστότατον παρ' ἡμῖν *Ῥακοσυλλέκτην*, παρασταθέντα ἐν Παρισίοις τῷ 1847.

— Τὸ πταισματοδικεῖον τῆς γερμανικῆς πόλεως

Ὀφειμπουργ καταδίκασεν εἰς εἴκοσι μαρκῶν πρόστιμον καὶ εἰς τὰ ἔξοδα τῆς δίκης διδάσκαλόν τινα, καταμηνυθέντα ἐπὶ ἐξυβρίσει ὑπὸ τοῦ πατρὸς δωδεκαετοῦς μαθητοῦ, πρὸς ὃν κατὰ τὴν ὥραν τῆς παραδόσεως ὁ διδάσκαλος ἐκεῖνος εἶπεν: «αὐτὰ ποῦ κάμνεις εἶναι μπερμπάντικα καμώματα».

— Αἱ προκαταρκτικαὶ ἐργασίαι τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Περεκόπου ἐπερατώθησαν, καὶ ἡ σκαφὴ τῆς διώρυγος ἄρχεται λίαν προσεχῶς. Δύο μέγισται γέφυραι σιδηραῖ θὰ ἑνώσωσι τὴν Κριμαίαν μετὰ τῆς λοιπῆς ἠπείρου.

— Ὁ ἄγγλος ἐπιστήμων κ. Drysdale ἀνακοινῶν εἰς τὸ ἐν Παρισίοις συνέδριον τῆς ὑγιεινῆς περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ὑπερβολικῆς γονιμότητος ἐπὶ τῆς διαρκείας τῆς ζωῆς παρὰ ταῖς πενομέναις οἰκογενείαις, ἐπρότεινεν ὅπως αἱ κυβερνήσεις προνοήσωσι περὶ τούτου ἐπιβάλλουσαι διὰ νόμου πρόστιμον χρηματικὸν εἰς τοὺς γονεῖς τοὺς ἀποκτῶντας πλείονα τῶν τεσσάρων τέκνων!

— Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ θανατωθέντων ὑπὸ κεραυνοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1852 μέχρι τοῦ 1880 ἀνῆλθεν εἰς 546, ὧν 442 ἄνδρες καὶ 104 γυναῖκες. Οἱ πλεῖστοι τούτων ἦσαν ἀγρόται κάτοικοι τῶν μεσογείων.

— Κατὰ στατιστικὴν σημείωσιν περὶ τῶν πνιγέντων ἐν ἐμπορικοῖς καὶ ἁλιευτικοῖς πλοίοις ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων ἀνῆλθεν ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν εἰς 30 χιλ. περίπου. Κατ' ἀναλογίαν οἱ πλεῖστοι ἐπνίγησαν τῷ 1882: 3512 καὶ οἱ ὀλιγώτεροι τῷ 1888: 2071.

— Ἐγένοντο ἐσχάτως ἐν Ἀμερικῇ πειράματα ἠλεκτρισμοῦ ἐπὶ τῶν θηρίων, τῶν κεκλεισμένων ἐν θηριοτροφείῳ. Οἱ ἱπποπόταμοι ἐφάνησαν ὅτι οὐδὲν ἠσθάνθησαν ἐκ τῆς διελεύσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος· οἱ πίθηκοι καὶ οἱ λύκοι τούναντίον ἐξηγριώθησαν καὶ ὠρλίασαν· οἱ δὲ ἐλέφαντες ἔδειξαν μεγάλην εὐχαριστησιν καὶ ἐθώπευον τοὺς φύλακάς των. Τὰ πειράματα ταῦτα ἐγένοντο ἵνα δοκιμασθῇ κατὰ πόσον ὁ παντοδύναμος ἠλεκτρισμὸς δύναται νὰ χρησιποιηθῇ καὶ ὡς δαμαστήρις τῶν ἀγρίων ζώων.

— Ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀπὸ Τιὲν-Τσὶν εἰς Τοὺγγ-Χὸ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἐν Κίνᾳ προσέκοψεν εἰς ἀνυπέρβλητον δυσχέρειαν. Γενομένης μεγάλης πυρκαϊᾶς ἐσχάτως ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Πεκίνου, ἐκλήθησαν οἱ σοφοὶ Μανδαρῖνοι ἀστρολόγοι νὰ ἐρευνήσωσι τὰ αἴτια ταύτης. Οὗτοι δὲ ἀπεφάνθησαν ὅτι ἡ πυρκαϊὰ ἦτο τὸ πρῶτον δεῖγμα τῆς ὀργῆς τῶν θεῶν τὸ ὁποῖον θὰ ἐπακολουθήσωσι καὶ ἄλλα δεινά, ἂν ἐπιτραπῇ ἡ πρὸς τὴν ἱερὰν πόλιν προσέγγισις τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφευρέσεων. Αὐθωρεὶ διάταγμα τοῦ οὐρανίου αὐτοκράτορος ἐξεδόθη διατάσσον τὴν διακοπὴν τῶν σιδηροδρομικῶν ἐργασιῶν.

— Ἀπέθανεν ἐσχάτως ἐν Βιέννῃ ὁ νέος οὐγγρος Ἰούλιος Ρεβίκοκκ, θεωρούμενος ὡς ὁ μέγιστος τῶν ὁμοεθνῶν αὐτοῦ ποιητῶν μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον Πετόσῃ. Ὁ ἀτυχὴς ποιητὴς ἀπέθανεν ἐν τῷ νοσοκομείῳ πενέστατος ἐκ στηθικοῦ νοσήματος παθών. Μεταξὺ τῶν διαφόρων ποιημάτων του διακρίνεται καὶ ὁ *Θάνατος τοῦ Πανὸς* ἔργον ἐμπνευσθὲν ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου. Ἡ τελευταία ποιητικὴ συλλογή του φέρει τίτλον «Μοναξία».

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Ἀγγελία γάμου.

Ἐκ τῶν ἀγγελιῶν ἀγγλικῆς ἐφημερίδος:

«Νέος ἀξιότιμος καὶ εὐειδής, ἔχων ἡλικίαν 25—30 ἐτῶν, ἀλλ' ἀνίκανος νὰ πορισθῇ τὰ τοῦ βίου, ζητεῖ νὰ συνέλθῃ εἰς γάμον μετὰ νεάνιδος πλουσίας καὶ εὐειδοῦς. Ἡ βουλομένη προσελθέτω.»

Ἀπὸ τὴν χαράγ του!

Ἐν φρενοκομείῳ μεταξὺ ἐπισκέπτου καὶ τοῦ φύλακος:

— Βλέπετε αὐτόν; Ἦτο πανδρεμμένος· ἡ γυναῖκά του λοιπὸν ἔπεσε ἀπὸ τὴν ταράτσα καὶ ἔμεινε 'ς τὸν τόπο. Αὐτὸς εὐθὺς ἅμα τὄμαθε τρελλάθηκε.

— Ἀπὸ τὴ χαρά του;

Αἱ ὑπηρέτριαι.

— Μαρία, πάλι ἐρράγισες ἕνα ποτήρι!

— Ναί, κυρία, μὰ καλλίτερα γιὰ νὰ ταιριάζῃ ἡ δουζίνα· καὶ τὰ ἄλλα τὰ ποτήρια ὅλα εἶνε ραγισμένα.

Καλὸς πελάτης.

— Εἶσθε εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ἀλοιφὴν ποῦ σᾶς ἔδωκα γιὰ τοὺς ρευματισμούς.

— Πολὺ εὐχαριστημένος, γιατρέ· δὲν μοῦ αὔξησαν οἱ πόνοι.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Τὰ ὠτα τῶν νηπίων.

Κατὰ τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν πρέπει καθ' ἑκάστην νὰ πλύνωνται τὰ ὠτα τοῦ βρέφους μὲ ὕδωρ περιέχον ὀλίγην διτανθρακικὴν σόδαν. Πρέπει πρὸς τοῦτο νὰ μεταχειριζώμεθα ξυλάριον λεπτὸν φέρον εἰς τὸ ἄκρον ὀλίγον βάμβακα προσδεδεμένον, καὶ νὰ ἀποφεύγωμεν πολὺ τὰ αἰχμηρὰ σώματα· διότι τὸ τύμπανον, τόσον ἐπιπόλαιον κατὰ τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν, θὰ ἐπληγώνετο βεβαίως ὑπ' αὐτῶν. Πρὸ πάντων δὲ κατὰ τὴν ὀδοντοφυΐαν πρέπει νὰ μεριμνῶμεν περὶ τῶν ὠτων τῶν βρεφῶν, πρέπει νὰ τὰ προφυλάσσωμεν ἀπὸ τὰς ψύξεις, τὴν ὑγρασίαν, τὰς ἀποτόμους μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας. Δὲν πρέπει νὰ πιέζωμεν πολὺ τὰ ὠτα αὐτῶν διὰ τῶν σκούφων ὡς πράττουσι τινὲς μητέρες, καὶ νὰ ἀποφεύγωμεν τοὺς μεγάλους κρότους.

Κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν πρέπει νὰ προσέχωμεν πολὺ εἰς τὰς ἀγγίνας καὶ τὴν κόρυζαν τῶν παιδίων ἐξ ὧν προέρχονται συχνάκις βλάβαι τῶν ἀκουστικῶν ὀργάνων, ὡσαύτως δὲ πρέπει νὰ μεριμνῶμεν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ὠτων κατὰ τοὺς ἐξανθηματικοὺς πυρετούς, ἰλαράν, ἀστραχιάν, εὐλογίαν, κατὰ τὸν τυφοειδῆ πυρετὸν καὶ τὸ ἔκζεμα πρέπει δὲ νὰ θεραπεύωμεν τὰς ἀγγίνας καὶ τοὺς χρονίους κατάρρους τῆς ῥινός, οἵτινες ἐπιδρῶσιν ἐπιβλαβῶς ἐπὶ τῶν ὠτων· καὶ πρὸς ἀποφυγὴν αὐτῶν, πρέπει νὰ συνειθίσωμεν τὸ παιδίον εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς ἀτμοσφαίρας, νὰ κείρωμεν τὴν κόμην του πολὺ χαμηλά, καὶ νὰ ἀφίνωμεν τὸν λαιμόν του γυμνόν. Ἐὰν δὲ ἔντομα εἰσέλθωσιν εἰς τὰ ὠτία, νὰ μεταχειριζώμεθα ἔγχυσιν χλιαροῦ ἐλαίου ἀμυγδάλων, οὐδέποτε δὲ αἰθέρος, ὡς συνειθίζουσί τινες.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1889—1890.